

Agentschap
Ondernemen

Vlaanderen
In Actie
Pact 2020

BEDRIJF & MILIEU

Het Agentschap Ondernemen

Het Agentschap Ondernemen is het aanspreekpunt voor ondernemers op zoek naar informatie over regelgeving, subsidies en ondernemen. Het agentschap zet mensen en middelen in om het ondernemerschap in Vlaanderen voluit te ondersteunen en aan te moedigen. Want er is echt nood aan ondernemers die voor duurzame groei zorgen. Zo helpen we mee om van Vlaanderen tegen 2020 een topregio te maken.

Om deze uitdagende opdracht te realiseren, stelt het Agentschap Ondernemen een multidisciplinair team van accountmanagers ter beschikking om op vragen van ondernemers een passend antwoord te geven. Indien nodig brengen wij hen in contact met een van onze partners, zoals bedrijfsorganisaties en lokale overheden.

Volgende domeinen behoren tot onze expertise:

- Starten met een onderneming
- Groei en professionalisering
- Financiering en subsidies
- Overdracht, overname en stopzetting
- Milieu en energie
- Ruimtelijke ordening en bedrijfshuisvesting
- Regelgeving en vergunning
- E-business en e-government
- Design en intellectuele eigendom

Deze publicatie kadert in onze dienstverlening 'Milieu en energie'. Naast onze publicaties waarin wij een samenvatting geven van bedrijfsgerelateerde topics, kunt u bij onze medewerkers ook terecht voor gratis eerstelijnsinformatie over milieu of energie gerelateerde onderwerpen, zoals VLAREM I en II, subsidiemogelijkheden voor milieu-investeringen, ... Indien nodig wordt doorverwezen naar ander overheidsinstellingen, gespecialiseerde bureaus of onderzoeksinstellingen.

Uitgebreide informatie over onze dienstverlening vindt u op onze website www.agentschapondernemen.be. Houdt ook onze kalender in het oog, regelmatig worden infosessies over actuele milieu- en energithema's georganiseerd!

Versie februari 2013
D/2012/3241/183

* Disclaimer: Deze brochure heeft evenwel geen officieel karakter en de gegevens worden enkel verstrekt bij wijze van inlichting. Mochten er ondanks onze zorgen onvolkomenheden worden vastgesteld, dan worden uw opmerkingen en/of suggesties erg op prijs gesteld.

Inhoud

Het Agentschap Ondernemen	2
1. Wegwijs in de Vlaamse milieuwetgeving	4
1.1. Vergunningen	4
1.1.1. De milieuvergunning	4
1.1.2. De stedenbouwkundige vergunning	8
1.1.3. Andere vergunningen	10
1.1.3.1. De vergunning voor captatie van oppervlaktewater	10
1.1.3.2. De vergunning inzake gebruik van waterwegen en aanhorigheden	10
1.1.3.3. De vergunning inzake ioniserende stralingen	11
1.1.3.4. Springstoffenvergunning	11
1.1.3.5. Kennisgeving of toelating voor het ingeperkt gebruik van pathogenen of genetisch gemodificeerde organismen	11
1.2. Heffingen	12
1.2.1. Heffing op de waterverontreiniging	12
1.2.2. Heffing op grondwaterwinning	13
1.2.3. Heffing op captatie van oppervlaktewater	14
1.2.4. Heffing op afvalverwijdering	14
1.2.5. Heffing op Seveso-bedrijven	14
1.3. De wetgeving inzake de bescherming van het leefmilieu	15
1.3.1. Het milieuvergunningsdecreet en VLAREM I	15
1.3.2. VLAREM II: milieuvoorwaarden	15
1.3.3. Afval en Materialen	23
1.3.4. Asbest	30
1.3.5. Het mestdecreet	30
1.3.6. Decreet voor bodemsanering en bodembescherming	31
1.3.7. Legionella	34
1.3.8. Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen	35
1.3.9. Andere regelgeving van belang voor de milieuverantwoordelijke (ARAB, Codex)	36
1.4. Handhaving van de milieuhygiënewetgeving	37
Wettelijke basis	37
Waarover gaat het?	37
Milieu-inbreuken versus milieumisdrijven	37
Bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving	38
2.1. Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE)	39
2.2. De Agentschappen	40
2.3. Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito)	442
2.4. Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV)	43
2.5. Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT)	43
3. Nuttige adressen	44
4. Informatiebronnen	50

1. Wegwijs in de Vlaamse milieuwetgeving

1.1. VERGUNNINGEN

Alvorens u met een bedrijf kan starten, moet u over de nodige vergunningen beschikken. In deze brochure worden enkel de vergunningen besproken die betrekking hebben op het milieu.

De stedenbouwkundige vergunning en de milieuvergunning zijn voor nagenoeg elke industriële activiteit vereist.

1.1.1. De milieuvergunning

Wanneer is een milieuvergunning nodig ?

Bedrijven die een exploitatie willen starten in Vlaanderen moeten nagaan of een milieuvergunning (klasse 1 of 2) vereist is of een melding (klasse 3) volstaat. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de lijst van de als hinderlijk beschouwde inrichtingen, ook wel de indelingslijst genoemd, van het Vlaams Reglement betreffende de milieuvergunning (VLAREM). Deze lijst bevat 61 rubrieken die alle mogelijke hinderlijke activiteiten van een onderneming behelzen. Het is aan het bedrijf om na te gaan welke van deze rubrieken voor hen van toepassing zijn. Afhankelijk van onder andere de grootte van de opslag, het totaal vermogen van de aanwezige machines of de opslagcapaciteit van al dan niet als gevaarlijke producten gecatalogeerde grondstoffen, valt de van toepassing zijnde rubriek in een bepaalde klasse. De klasse-indeling van een bedrijf in zijn totaliteit komt overeen met de klasse van de meest hinderlijke activiteit die er plaatsvindt. Klasse 1 (2)-activiteiten zijn hinderlijker dan klasse 2 (3)-activiteiten. De indelingslijst kan geraadpleegd worden op navigator.emis.vito.be en www.lne.be/themas/vergunningen/regelgeving. De indelingslijst is terug te vinden als 'bijlage 1' van VLAREM I.

Afhankelijk van de klasse van een bedrijf kan er een andere overheid bevoegd zijn, kan er een andere vergunningsprocedure van toepassing zijn en kunnen de milieuverplichtingen verschillen. Dikwijls verschilt ook het gemeentelijk en/of provinciaal fiscaal regime waaraan het bedrijf onderworpen wordt.

Voor het bepalen van de klasse waartoe een bedrijf behoort kan men terecht bij de accountmanagers milieu van het Agentschap Ondernemen.

Milieuvergunningsprocedure

Voor klasse 3-bedrijven (die enkel activiteiten uitvoeren die thuishoren in klasse 3) is geen milieuvergunning vereist. In dit geval is een melding bij het gemeentebestuur voldoende. Het gemeentebestuur neemt akte van deze melding, waarna de exploitatie daags na de melding kan aanvangen.

Voor klasse 1-bedrijven en klasse 2-bedrijven dient een milieuvergunning te worden aangevraagd bij respectievelijk de Bestendige Deputatie van de provincie en het College van Burgemeester en Schepenen van de gemeente waar de geplande activiteit zal plaatsvinden. Een schematische voorstelling voor klasse 2-dossiers wordt gegeven in figuur 1. De procedure voor klasse 1-dossiers wordt weergegeven in figuur 2.

De procedure wordt gekenmerkt door dwingende termijnen: een klasse 2-milieuvergunning wordt na 3,5 maand verkregen, een klasse 1-milieuvergunning na 4,5 maand. Steeds zal een openbaar onderzoek gebeuren. Het openbaar onderzoek omvat het ter inzage leggen van de vergunningsaanvraag en bijlagen bij het Gemeentebestuur gedurende 30 dagen en het aanplakken van een bekendmaking van de vergunningsaanvraag door enerzijds het Gemeentebestuur op de plaatsen voorbehouden voor officiële berichten en door anderzijds de aanvrager, op bevel van de burgemeester, op een goed zichtbare plek op de plaats waar de exploitatie gebeurt of gepland is. Tijdens het openbaar onderzoek kan door iedereen schriftelijk en mondeling bezwaren worden ingediend. Als in eerste aanleg geen antwoord komt, wordt de vergunning als stilzwijgend geweigerd beschouwd.

Elke belanghebbende (d.i. de aanvrager of de exploitant, de gouverneur en de adviesverlenende organen, evenals elke natuurlijke en rechtspersoon die rechtstreekse hinder kan ondervinden van de vestiging of exploitatie van de inrichting, maar ook bijvoorbeeld de natuurverenigingen die actief zijn in het gebied waar de exploitatie zal gebeuren) kan in beroep gaan. Tegen elke beslissing van het College respectievelijk de Bestendige Deputatie over een vergunningsaanvraag of over een aktenaam van een mededeling van een kleine verandering kan in beroep gegaan worden bij de Bestendige Deputatie respectievelijk de Vlaamse regering. De aanvrager dient van een ontvankelijk bevonden beroep op de hoogte te worden gebracht (ook wat betreft de inhoud).

De vergunningstermijn varieert van geval tot geval maar bedraagt maximaal twintig jaar. In geval de vergunning ook betrekking heeft op lozing van gevaarlijke stoffen in oppervlakte- of grondwater moet ze minstens om de vier jaar opnieuw worden onderzocht. Een definitief toegekende vergunning vervalt indien de exploitatie of verandering niet binnen de drie jaar aanvangt.

Wat met oude ARAB-vergunningen?

Sinds VLAREM I in werking trad, integreert de milieuvergunning de voorheen separate vergunningen (ARAB-exploitatievergunning, lozingsvergunning, grondwatervergunning,...) in één vergunning. Er zijn echter nog steeds bedrijven die in hoofdzaak vergund zijn volgens het 'oude' ARAB-systeem. De afkorting "ARAB" staat voor "Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming" en werd vastgesteld in 1946. Met de intrede van het VLAREM in 1991 werden de belangrijkste titels van het ARAB opgeheven. Meer informatie over het ARAB is te vinden onder hoofdstuk 1.3.9.

Op 1 september 2016 vervallen alle exploitatie-, lozingsvergunningen en alle vergunningen voor de verwijdering van afvalstoffen, die niet op basis van het VLAREM werden afgeleverd, ook al staat in die vergunning eventueel een latere datum vermeld.

De vergunningen voor grondwaterwinning die verleend zijn volgens het besluit van 27 maart 1985, blijven geldig voor de vastgestelde termijn, maar ten laatste tot 1 januari 2019.

Openbaarheid van milieu-informatie

In het kader van de openbaarheid van milieu-informatie kan iedereen bij het gemeentebestuur inzage krijgen in de milieuvergunningen van de bedrijven uit de gemeente en tegen kostendekkende vergoeding een afschrift ontvangen. In beginsel zijn alle documenten van het vergunningsdossier openbaar, behalve commerciële en industriële geheimen en behalve de identiteit van bezwaarindieners evenals de inhoud van bezwaren, indien dit uitdrukkelijk gevraagd werd.

Milieueffectrapport en Veiligheidsrapport

Een aantal bedrijven dient bij hun milieuvergunningsaanvraagdossier een conform verklaard milieueffectrapport (MER) of omgevingsveiligheidsrapport (OVR) te voegen. Voor veiligheidsrapportage zie ook 1.3.8. "Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen". Indien een MER of een OVR vereist is, wordt voor de procedure van de milieuvergunningsaanvraag verwezen naar de brochure "Handleiding milieuvergunningsaanvraag".

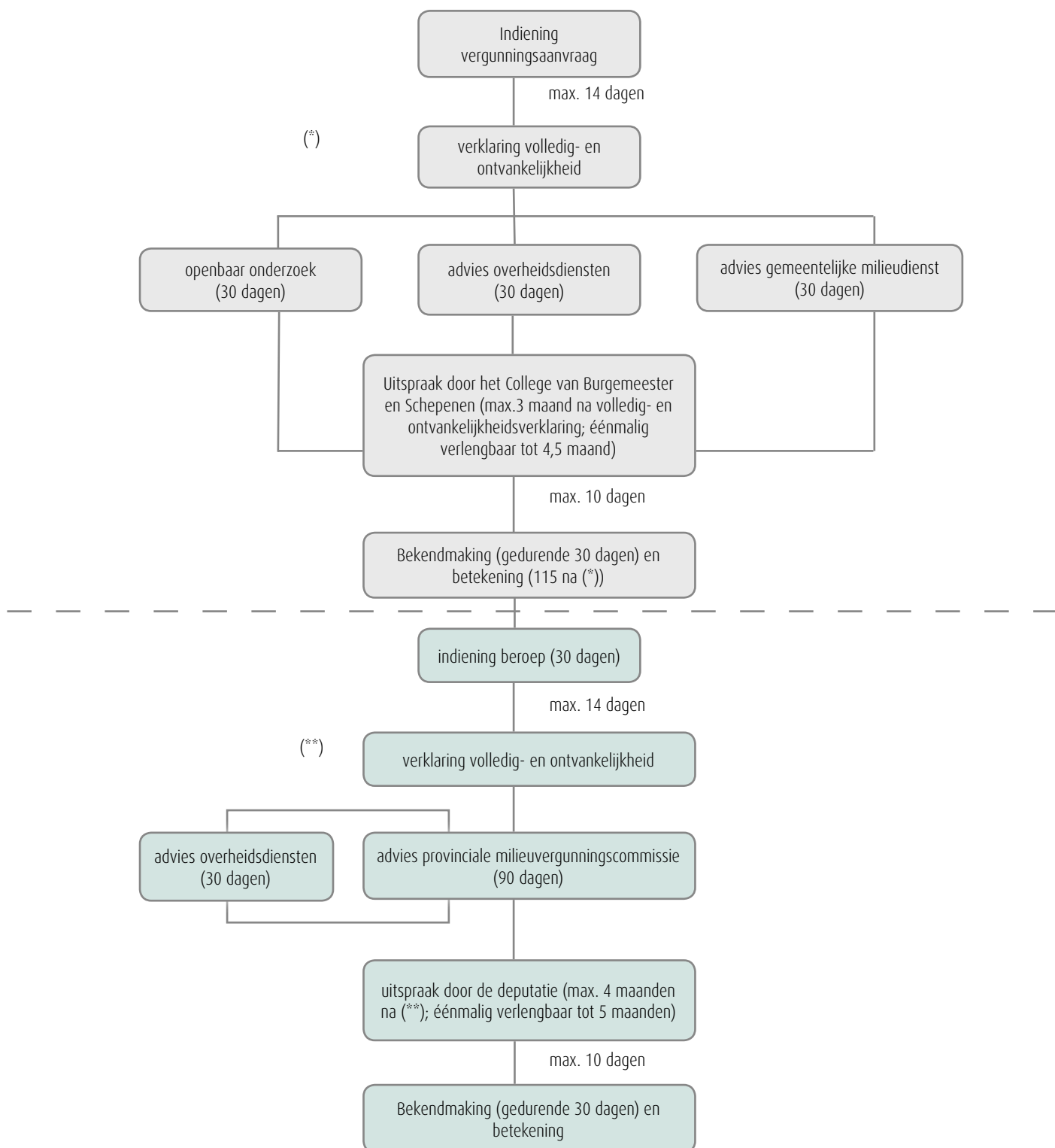
MEER INFORMATIE

Bevoegde overheid: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE): contactgegevens zie hoofdstuk 3

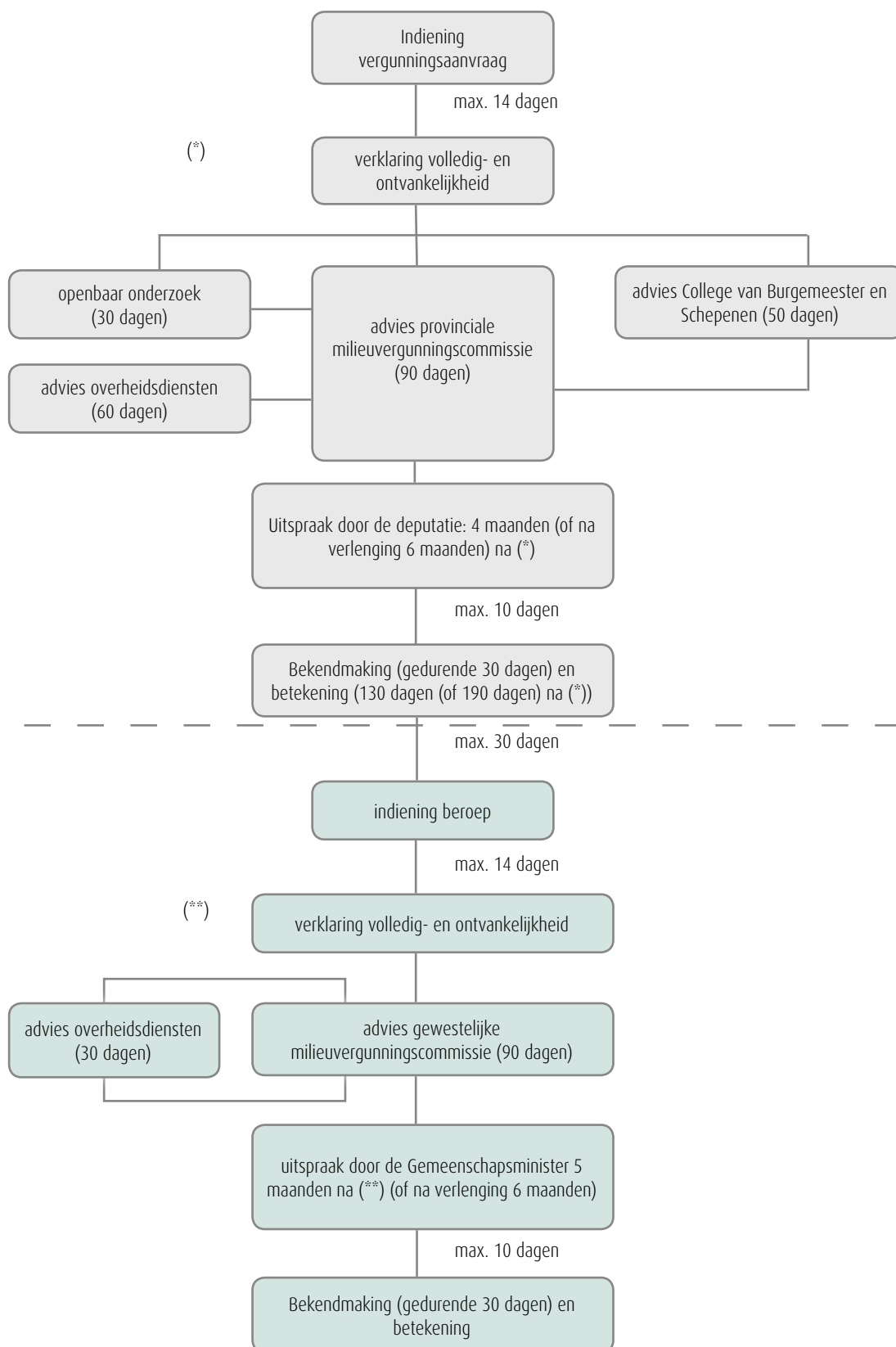
Website: www.lne.be

Publicatie: Handleiding milieuvergunningsaanvraag: www.agentschapondernemen.be

Figuur 1: Milieuvergunningsaanvraag klasse 2, procedureschema

Figuur 2: Milieuvergunningsaanvraag klasse 1, procedureschema

1.1.2. De stedenbouwkundige vergunning

Wanneer is een stedenbouwkundige vergunning nodig?

Niemand mag zonder voorafgaande stedenbouwkundige vergunning:

- De hiernavolgende bouwwerken uitvoeren, met uitzondering van onderhoudswerken:
  - het optrekken of plaatsen van een constructie ,
  - het functioneel samenbrengen van materialen waardoor een constructie ontstaat,
  - het afbreken, herbouwen , verbouwen en uitbreiden van een constructie;
- met bomen begroeide oppervlakten ontbossen;
- bomen vellen die op een hoogte van één meter boven het maaiveld een stamonttrek van één meter hebben;
- het reliëf van de bodem aanmerkelijk wijzigen;
- een grond gewoonlijk gebruiken, aanleggen of inrichten voor:
  - het opslaan van gebruikte of afgedankte voertuigen, of van allerlei materialen, materieel of afval,
  - het parkeren van voertuigen, wagens of aanhangwagens,
  - het plaatsen van één of meer verplaatsbare constructies die voor bewoning kunnen worden gebruikt, in het bijzonder woonwagens, kampeerwagens, afgedankte voertuigen en tenten;
- de hoofdfunctie van een gebouw wijzigen, indien de Vlaamse Regering deze functiewijziging als vergunningsplichtig heeft aangemerkt (zie verder);
- een woning opsplitsen of in een gebouw het aantal woonegelegenheden die hoofdzakelijk bestemd zijn voor de huisvesting van een gezin of een alleenstaande wijzigen;
- recreatieve terreinen aanleggen of wijzigen, onder meer een golfterrein, een voetbalterrein, een tennisveld of een zwembad.

Vergunningsplichtige functiewijzigingen

Een stedenbouwkundige vergunning is ook nodig als één van de hierna vermelde hoofdfuncties van een gebouw wordt gewijzigd in een andere hierna vermelde hoofdfunctie. Worden als hoofdfunctie beschouwd:

- wonen;
- verblijfsrecreatie;
- dagrecreatie;
- landbouw in de ruime zin;
- handel, horeca, kantoorfunctie en diensten;
- industrie en ambacht.

De stedenbouwkundige melding

De meldingsplicht is een nieuwe procedure die voorzien is in de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening. Deze vervangt voor bepaalde handelingen de vergunningsplicht. Voorbeelden van handelingen onderworpen aan de meldingsplicht:

- Handelingen mét stabiliteitswerken uitgevoerd binnen in hoofdzakelijk vergunde of vergund geachte gebouwen, als aan alle volgende voorwaarden voldaan is:
  1. er wordt geen vergunningsplichtige functiewijziging doorgevoerd;
  2. het aantal woonegelegenheden blijft ongewijzigd.
- Handelingen mét stabiliteitswerken, uitgevoerd aan zijgevels, achtergevels en daken van hoofdzakelijk vergunde of vergund geachte gebouwen, als aan alle volgende voorwaarden voldaan is:
  1. er wordt geen vergunningsplichtige functiewijziging doorgevoerd;
  2. het aantal woonegelegenheden blijft ongewijzigd;
  3. het bouwvolume blijft ongewijzigd.

- Het verbouwen of uitbreiden van gebouwen, gelegen in industriegebied in de ruime zin, als aan alle volgende voorwaarden voldaan is:
  1. het betreft een bestaand, hoofdzakelijk vergund gebouw;
  2. de handelingen brengen geen wijziging van de industriële of ambachtelijke functie met zich mee;
  3. er wordt geen bedrijfswoning gecreëerd;
  4. de uitbreiding maakt een fysisch geïntegreerd deel uit van het bestaande gebouwencomplex;
  5. de werken gaan niet gepaard met een ontbossing;
  6. de hoogte van de gebouwen wordt beperkt tot de afstand tot de zijdelingse en achterste perceelsgrenzen;
  7. de afstand tot de zijdelingse en achterste perceelsgrenzen bedraagt minstens 3 meter;
  8. de gebouwen zijn niet hoger dan 10 meter;
  9. voor de inrichting is een milieuvergunning klasse I of II verleend, en de gebouwen zijn in het aanvraagdossier van de milieuvergunning vermeld.

Wat men dus bijvoorbeeld via een melding kan, is raam- en deuropeningen wijzigen, die tevens de stabiliteit van het gebouw beïnvloeden.

De meldingsplicht kan nooit worden ingevoerd in ruimtelijk kwetsbaar gebied. Het vervangen van de vergunningsplicht door de meldingsplicht is ook niet mogelijk voor handelingen die strijdig zijn met de voorschriften van stedenbouwkundige verordeningen, ruimtelijke uitvoeringsplannen, plannen van aanleg of verkavelingsvergunningen, met de uitdrukkelijke voorwaarden van stedenbouwkundige vergunningen of andere van toepassing zijnde regelgeving. De meldingsplicht is ook niet mogelijk op percelen waarop voorlopig of definitief beschermde monumenten aanwezig zijn, in voorlopig of definitief beschermde landschappen, in voorlopig of definitief aangeduide erfgoedlandschappen, in voorlopig of definitief beschermd stads- en dorpsgezichten, in voorlopig of definitief beschermde archeologische monumenten, in een oeverzone, afgebakend in een bekkenbeheersplan of deelbekkenbeheersplan, noch in de 5 meter brede strook, te rekenen vanaf de bovenste rand van het talud van ingedeelde onbevaarbare en bevaarbare waterlopen, voor de rooilijn of in een achteruitbouwstrook.

MEER INFORMATIE

Bevoegde overheid: Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO): contactgegevens zie hoofdstuk 3

Website: www.ruimtelijkeordering.be

Publicatie: Bedrijf en stedenbouwkundige vergunning: www.agentschapondernemen.be

Koppeling stedenbouwkundige vergunning – milieuvergunning

De stedenbouwkundige vergunning en de milieuvergunning zijn gekoppeld. Dit betekent dat beide vergunningen moeten toegekend zijn alvorens men de bouw- en exploitatieactiviteit kan aanvangen.

Sinds 1 januari 2010 zijn de gemeenten verplicht om een uniek gemeentelijk loket te hebben. Dit uniek gemeentelijk loket milieuvergunning–stedenbouwkundige vergunning houdt in dat:

- er een uniek loket is voor alle aanvragen en meldingen waarvoor de gemeente bevoegd is inzake milieu en stedenbouw;
- de aanvrager kan kiezen voor een gelijklopende behandeling door een milieuvergunningsaanvraag en een aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning samen in te dienen;
- er een gezamenlijk openbaar onderzoek komt en de adviesverlening gestroomlijnd wordt;
- de termijnen voor het nemen van de beslissingen op elkaar worden afgestemd.

1.1.3. Andere vergunningen

1.1.3.1. De vergunning voor captatie van oppervlaktewater

Wanneer nodig?

Het opnemen van oppervlaktewater uit bevaarbare waterwegen (rivieren en kanalen) en havens in het Vlaamse Gewest is vergunningsplichtig. Deze materie wordt geregeld in het Besluit van de Vlaamse Executieve van 3 mei 1991 betreffende het afleveren van vergunningen voor het capteren van water uit de in het Vlaams Gewest gelegen bevaarbare waterlopen, kanalen en havens (B.S. 19 juli 1991). Het besluit behandelt de vergunningprocedures, en de vergunningsvoorwaarden en bevat in bijlage 1 de lijst van bevaarbare waterlopen waaruit de captatie vergunningsplichtig is.

Procedure

Voor de winning van minder dan 500 m³/jaar is een melding nodig. Voor de watervang van 500 m³/jaar of meer moet een vergunning aangevraagd worden. De melding of vergunning moet aangevraagd worden bij de beheerder van de waterweg. Dit zijn de Scheepvaart nv, Waterwegen en Zeekanaal nv of het bevoegde havenbedrijf.

De captatievergunning telt steeds voor één jaar. Jaarlijks wordt de vergunning automatisch hernieuwd door het betalen van een retributie. (zie verder "Heffing op captatie van oppervlaktewater").

Bijzondere bepalingen

Op de constructie voor watervang en waterlozing moet een debietmeetsysteem of tijdopnamesysteem geïnstalleerd worden dat toelaat het opgepompte en eventueel teruggestorte watervolume vast te stellen. Indien het water wordt teruggestort, dan moet de vergunninghouder tevens over een milieuvergunning beschikken (lozing in oppervlaktewateren). De toegevoegde vuillast van het teruggestorte water wordt in rekening gebracht bij de bepaling van de heffing op de lozing van afvalwater (zie verder "Heffing op de waterverontreiniging – de integrale waterfactuur").

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Beheerder van de waterweg (zie ook contactgegevens in hoofdstuk 3)

Publicatie: Bedrijf en Water: www.agentschapondernemen.be

1.1.3.2. De vergunning inzake gebruik van waterwegen en aanhorigheden

Wanneer nodig ?

Het private gebruik van het domein van de waterwegen en hun aanhorigheden, de zeewering en de dijken, is vergunningsplichtig. Deze vergunning geeft het bedrijf de toestemming om kaaimuren, afvoerleidingen, aanlegsteigers, ... te construeren en te gebruiken. De vergunning moet bekomen zijn voorafgaand aan ingebruikname van het domeingoed. Hetzelfde geldt voor wijzigingen aan installaties die het voorwerp zijn van een verleende vergunning.

Procedure

De vergunningsaanvraag wordt ingediend in één exemplaar bij de beheerder van de waterweg. Deze zijn de Scheepvaart nv en Waterwegen en zeekanaal nv. Meer informatie op hun websites www.descheepvaart.be en www.wenz.be. De behandelingsstermijn van de vergunningsaanvraag in eerste aanleg is niet bepaald, doch beslaat gewoonlijk drie maanden. Wanneer de vergunninghouder binnen het jaar geen gebruik maakt van de vergunning, dan vervalt deze. De vergunning wordt jaarlijks voor de duur van één jaar hernieuwd door de betaling van een jaarlijkse retributie aan de beheerder van de waterweg.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Beheerder van de waterweg: contactgegevens zie hoofdstuk 3

1.1.3.3. De vergunning inzake ioniserende stralingen

De verschillende inrichtingen, waar radioactieve stoffen in het bezit gehouden worden of waar toestellen gebruikt worden die ioniserende stralingen kunnen voortbrengen, worden in 4 klassen ingedeeld. Voor bedrijven uit klasse I, II en III is een oprichtings- en exploitatievergunning vereist. Bedrijven uit klasse IV zijn vrijgesteld van vergunning.

Ioniserende stralingen worden zeer frequent aangewend in de geneeskunde van mens en dier, evenals in de tandheelkunde. Medische specialismen zoals de radiologie, de nucleaire geneeskunde of de radiotherapie zijn volledig gebaseerd op de toepassing van deze stralingen.

De indeling in klassen is vastgelegd in het KB van 20 juli 2001 houdende het algemeen reglement op de bescherming van de bevolking, van de werknemers en het leefmilieu tegen het gevaar van ioniserende stralingen (ARBIS; B.S. 30 augustus 2001).

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Federaal Agentschap voor Nucleaire Controle (FANC): contactgegevens zie hoofdstuk 3

Website: www.fanc.fgov.be

1.1.3.4. Springstoffenvergunning

Volgens het Algemeen Reglement op de Springstoffen is voor de productie en/of opslag van ontplofbare stoffen, munitie en vuurwerk een springstoffenvergunning nodig. Dergelijke bedrijven worden ingedeeld in twee klassen. Een 1ste klasse vergunning moet aangevraagd worden bij de provincie, een 2de klasse bij de gemeente.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: FOD Economie, KMO, Middenstand en energie – Dienst der Springstoffen: contactgegevens zie hoofdstuk 3

website: <http://mineco.fgov.be> (bescherming consument – veiligheid van de consument – algemeen reglement op de springstoffen)

1.1.3.5. Kennisgeving of toelating voor het ingeperkt gebruik van pathogenen of genetisch gemodificeerde organismen

Elk ingeperkt gebruik van pathogene en/of genetisch gemodificeerde (micro-)organismen moet aangegeven worden aan de regionale bevoegde overheid (LNE). Naargelang het risiconiveau van de activiteit, zal deze het voorwerp uitmaken van een voorafgaande toelating (risiconiveau 2, 3 en 4) of kennisgeving (risiconiveau 1). In beide gevallen moet een bioveiligheidsdossier opgesteld worden dat opgestuurd wordt naar de Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie (SBB). Deze dienst neemt de rol van technische deskundige voor het gewest op en bezorgt haar advies aan de regionale bevoegde overheid (LNE afdeling milieuvergunningen). Op basis van dit advies zal LNE al dan niet de toelating afleveren.

Het ingeperkt gebruik kan aanvangen van zodra een schriftelijke toelating en een milieuvergunning voor rubriek 51 werd afgeleverd.

De procedures staan beschreven in Vlare I hoofdstuk XIV bis. Vooraleer een project op te starten wordt aangeraden om contact op te nemen met de SBB. Meer informatie bij: Afdeling Bioveiligheid en Biotechnologie (SBB), <http://www.biosafety.be/CU/NL/CUMenuNL.html>.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheden: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) – afdeling milieuvergunningen; Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid – Dienst Bioveiligheid en Biotechnologie - contactgegevens zie hoofdstuk 3

website: <http://www.biosafety.be/CU/NL/CUMenuNL.html>

1.2. HEFFINGEN

1.2.1. Heffing op de waterverontreiniging

Iedereen die water gebruikt en/of loost in het Vlaamse Gewest, ongeacht de herkomst van het water, moet een heffing op de waterverontreiniging betalen. Via deze heffing draagt men bij in de kosten die de overheid maakt om de waterlopen zuiver te maken. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) berekent en int de heffing op de waterverontreiniging.

Sinds de reorganisatie van de watersector in 2005 is de heffingsregeling grondig gewijzigd en zijn de drinkwatermaatschappijen mede verantwoordelijk gesteld voor de zuivering van het aan hun abonnees geleverde drinkwater. De kostprijs die aan die zuiveringsplicht verbonden is, kan de drinkwatermaatschappij echter terugwinnen door aan haar abonnees een bovengemeentelijke saneringsbijdrage aan te rekenen.

Daarnaast kan ook de gemeente aan de drinkwatermaatschappij de opdracht geven om een gemeentelijke saneringsbijdrage te innen voor het verzamelen en transporteren van afvalwater, de uitbouw van kleinschalige waterzuivering e.d., waarvoor de gemeentes instaan. Beide bijdragen worden in de kostprijs van het water geïntegreerd. Het geheel wordt de integrale waterfactuur genoemd. De aangerekende bovengemeentelijke saneringsbijdrage (zonder btw) wordt in mindering gebracht van de heffing. Beide bijdragen zijn fiscaal aftrekbaar, dit in tegenstelling met de heffing die niet fiscaal aftrekbaar is.

Bij de berekening van de heffing wordt een onderscheid gemaakt tussen kleinverbruikers (leidingwaterverbruik < 500 m³/jaar of pompcapaciteit < 5 m³/u) en grootverbruikers (leidingwaterverbruik > 500 m³/jaar of pompcapaciteit > 5 m³/u).

Voor de kleinverbruikers wordt de heffing volledig vervangen door de integrale waterfactuur. De grootverbruikers daarentegen blijven wel heffingsplichtig en moeten jaarlijks voor 15 maart hun heffingsaangifte indienen bij de VMM.

Voor grootverbruikers die op riool lozen wordt vanaf 1 januari 2013 de heffingsregeling aangepast. Voortaan wordt het principe 'de vervuiler betaalt' beter toegepast en worden de kosten voor de zuivering van slecht verwerkbaar water op de RWZI doorgerekend via een nieuwe coëfficiënt Cx in de heffingsformule. Aan bedrijven de complementair afvalwater lozen op de RWZI wordt via deze coëfficiënt een korting toegekend.

De contracten die voorheen met Aquafin konden afgesloten worden voor de zuivering van water afkomstig van een eigen waterwinning worden volledig herzien en in de meeste gevallen geschrapt. Er komt echter wel een nieuwe contractregeling voor tijdelijke en accidentele lozingen. Voor onvergunde lozingen wordt ook een apart systeem uitgewerkt.

Voor deze rioollozende grootverbruikers zal (vermoedelijk) vanaf 2014 nog slechts één factuur opgestuurd worden door de drinkwatermaatschappij. Alle kosten voor de zuivering van het afvalwater zullen in de drinkwaterfactuur verrekend worden via bijdragen en vergoedingen. De restheffing voor deze bedrijven zal nul benaderen. Op deze manier komt er voor deze bedrijven ook een werkelijk integrale waterfactuur met een maximale fiscale aftrek.

Grootverbruikers die zelf zuiveren en lozen op oppervlaktewater moeten geen bijdragen en vergoedingen betalen via de drinkwaterfactuur, maar ze blijven wel heffingsplichtig en worden gefactureerd via de VMM.

Het bedrag van de heffing wordt bekomen door vermenigvuldiging van het eenheidstarief met het aantal vervuilingseenheden (V.E.) dat het bedrijf loost. Deze vuilvracht (in V.E.) wordt berekend op basis van het volume verbruikt en/of geloosd

water, het gehalte aan zwevende en zuurstofbindende stoffen, het gehalte aan zware metalen, het gehalte aan nutriënten (N en P) en het debiet aan geloosd koelwater. Voor rioolozers wordt vanaf 1 januari 2013 een extra parameter ingevoerd die de verwerkbaarheid van het afvalwater op een RWZI in rekening brengt.

Grootverbruikers hebben voor de bepaling van het aantal V.E. de keuze tussen een uitgebreide berekeningsmethode op basis van analysegegevens van het afvalwater of een forfaitaire berekeningsmethode gebaseerd op omzettingcoëfficiënten. Hierbij dient opgemerkt dat VMM desgewenst kan overgaan tot een heffing op basis van meet- en bemonsteringsgegevens en dit ongeacht het door de heffingsplichtige gekozen regime.

Voor kleinverbruikers is de heffing enkel afhankelijk van het totale jaarverbruik, ongeacht of het huishoudelijk of industrieel afvalwater betreft en ongeacht de samenstelling ervan. Kleinverbruikers kunnen ook de berekeningsmethoden beschreven voor grootverbruikers eisen.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Vlaamse Milieumaatschappij; contactgegevens zie hoofdstuk3

Websites: www.heffingen.be; www.vmm.be/water/beleid-en-instrumenten/heffing-bijdrage-vergoeding

Publicatie: Bedrijf en Water: www.agentschapondernemen.be

1.2.2. Heffing op grondwaterwinning

Alle exploitanten van een grondwaterwinning moeten een heffing betalen, behalve wanneer de totaal gewonnen hoeveelheid grondwater in de grondwaterwinningseenheid kleiner is dan 500 m³/jaar. Onder een grondwaterwinningseenheid verstaat men de verschillende grondwaterwinningen waarvan het gewonnen water bestemd is voor éénzelfde milieutechnische eenheid, zoals gedefinieerd in VLAREM I.

Alle grondwaterwinningen vanaf 500 m³/jaar worden belast volgens vastgelegde formules waarbij de opgepompte hoeveelheid enerzijds en specifieke laag- en gebiedsfactoren anderzijds de hoogte van de heffing bepalen. Uitzonderingen zijn de ondiepe winningen tussen de 500 m³ en 30.000 m³ die enkel belast worden op de hoeveelheid opgepompt water in het voorgaande jaar en waarbij geen laag- en gebiedsfactoren in rekening gebracht worden. De Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) is belast met de vestiging, inning en invordering van deze heffing.

Er is geen heffing verschuldigd voor:

- grondwater dat uitsluitend met een handpomp wordt opgepompt;
- het uitvoeren van proefpompingen die minder dan 3 maanden in gebruik zijn;
- het uitvoeren van draineringen van bouw- of weiland;
- grondwaterwinningen voor koude-warmtepompen;
- grondwaterwinningen in het kader van bodemsaneringswerken;
- voor bronbemalingen onder bepaalde voorwaarden.

De manier waarop de heffing berekend wordt, verschilt afhankelijk van de jaarlijkse gewonnen hoeveelheid. Sinds 1 januari 2010 zijn verzegelde debietsmeters verplicht voor elke grondwaterwinning. Uitzondering op deze verplichting zijn:

- grondwaterwinningen uitgerust met een handpomp
- grondwaterwinningen bedoeld voor huishoudelijk gebruik tot maximaal 500 m³/jaar
- draineringen die noodzakelijk zijn om het gebruik van bouw- en weilanden mogelijk te maken of te houden.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Vlaamse Milieumaatschappij, Adeling operationeel Waterbeheer, diens Grondwaterbeheer: contactgegevens zie hoofdstuk 3

Websites: www.dov.vlaanderen.be > grondwater; www.heffingen.be

Publicatie: Bedrijf en Water: www.agentschapondernemen.be

1.2.3. Heffing op captatie van oppervlaktewater

Voor het onttrekken van het oppervlaktewater is de exploitant een vergoeding verschuldigd aan de beheerder van de waterweg. Die vergoeding of retributie is afhankelijk van het opgepompte volume en het teruggestorte volume oppervlaktewater. Om die reden moet de exploitant jaarlijks vóór 15 januari de beheerder van de waterweg melden hoeveel water hij gedurende het voorgaande jaar heeft opgenomen en geloosd. De exploitant doet dit aan de hand van de resultaten van de debietmeting of via een debietberekening op basis van de maximale pompcapaciteit en het aantal gebruiksuren.

De exploitant betaalt jaarlijks vóór 15 maart een voorschot op de retributie van het lopende jaar. Op basis van de gemelde hoeveelheden maakt de beheerder van de waterloop nadien een eindafrekening.

Captaties van minder dan 500 m³/jaar zijn vrijgesteld van heffing. Wanneer water wordt teruggestort in dezelfde waterloop kan dit, met maximaal de helft van het verschuldigde bedrag, in mindering van de heffing worden gebracht..

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Waterwegbeheerder: contactgegevens zie hoofdstuk 3

Publicatie: Bedrijf en Water: www.agentschapondernemen.be

1.2.4. Heffing op afvalverwijdering

Algemeen gesteld is in Vlaanderen milieuheffing verschuldigd voor het storten van afvalstoffen, het verbranden van afvalstoffen en sinds 2003 ook voor het sorteren en voorbehandelen van afvalstoffen. Daarnaast is ook milieuheffing verschuldigd indien Vlaamse afvalstoffen buiten het Vlaamse Gewest worden gestort, verbrand, gesorteerd of voorbehandeld.

De heffingsplichtige is verplicht om in de loop van de maanden april, juli, oktober en januari een aangifte in te dienen met betrekking tot de heffing verschuldigd voor het voorafgaande kwartaal. De speciaal daarvoor bestemde aangifteformulieren dienen bij de OVAM te worden aangevraagd.

De heffingsprocedure is vastgelegd in hzr materialendecreet (art. 44 en verder). De tarieven en de lijst van heffingsplichtige verwijderinghandelingen zijn raadpleegbaar op de website van OVAM, www.ovam.be (afval&materialen – eindverwerking – milieuheffingen).

1.2.5. Heffing op Seveso-bedrijven

Bedrijven met risico's op zware ongevallen zijn een jaarlijkse heffing verschuldigd aan de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken. Op basis van de Seveso-richtlijn wordt een onderscheid gemaakt tussen lagedrempelbedrijven en hogedrempelbedrijven (zie 1.3.8. "Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen"). De lagedrempelbedrijven zijn geen heffing verschuldigd.

De verantwoordelijke exploitant van een hogedrempelbedrijf moet aangifte doen door een voorgeschreven berekeningsformulier over te maken aan de Afdeling van het toezicht op de chemische risico's van de Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg. De aangifte moet gebeuren voor 15 februari van het betrokken aanslagjaar. Deze aangifte hoeft in principe slechts éénmaal te gebeuren, namelijk voor het belastingjaar waarin de inrichting voor het eerste

heffingsplichtig wordt. Enkel wanneer er wijzigingen gebeuren aan de activiteit, moet opnieuw een aangifte ingediend worden. Na onderzoek van het dossier wordt het overgemaakt aan de FOD Binnenlandse zaken .

Het bedrag van de heffing wordt door de bevoegde ambtenaar van de FOD Binnenlandse Zaken aangetekend meegedeeld aan de betrokken exploitant.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg – afdeling van het toezicht op de chemische risico's; FOD Binnenlandse Zaken – algemene directie van de civiele veiligheid contactgegevens: zie hoofdstuk 3

Website: www.werk.belgie.be/acr.aspx

1.3. DE WETGEVING INZAKE DE BESCHERMING VAN HET LEEFMILIEU

1.3.1. Het milieuvergunningsdecreet en VLAREM I

VLAREM I en II zijn uitvoeringsbesluiten van het milieuvergunningsdecreet. VLAREM I bepaalt de procedures van de melding en de milieuvergunningsaanvraag en bevat als bijlage 1 de lijst van de als hinderlijk te beschouwen inrichtingen (indelingslijst). Meer informatie over VLAREM I, de klasse-indeling van bedrijven en in het bijzonder de melding en de milieuvergunningsaanvraag is te vinden in de brochure "Handleiding milieuvergunningsaanvraag" van het Agentschap Ondernemen (op www.agentschapondernemen.be).

1.3.2. VLAREM II: milieuvoorwaarden

Hinderlijke inrichtingen worden onderworpen aan milieuvoorwaarden. In het besluit van de Vlaamse regering houdende algemene en sectorale bepalingen inzake milieuhygiëne (VLAREM II) worden de algemene en de sectorale milieuvoorwaarden opgesomd waaraan de hinderlijke inrichtingen moeten voldoen. De volledige tekst van Titel II van het VLAREM vindt u op www.lne.be/themas/vergunningen/regelgeving of op navigator.emis.vito.be.

1.3.2.1. Welke milieuvoorwaarden zijn van toepassing?

Er kunnen 4 soorten milieuvoorwaarden onderscheiden worden: de algemene milieuvoorwaarden, de sectorale, de bijzondere en de integrale milieuvoorwaarden.

Zowel de algemene als de sectorale voorwaarden hebben een rechtstreekse werking voor alle vergunningsplichtige en meldingsplichtige inrichtingen en moeten voor klasse 1- en klasse 2-inrichtingen niet noodzakelijk in de vergunning zijn opgenomen om van toepassing te zijn. De algemene voorwaarden staan in deel 4 van VLAREM II en de sectorale voorwaarden in deel 5. De sectorale voorschriften hebben voorrang op de algemene voorwaarden indien ze ervan afwijken.

Mits motivering kunnen ook bijzondere vergunningsvoorwaarden worden opgelegd in de milieuvergunning. De bijzondere vergunningsvoorwaarden vullen de algemene en sectorale milieuvoorwaarden van VLAREM II aan of stellen bijkomende eisen. Indien de bijzondere vergunningsvoorwaarden afwijken van de algemene en de sectorale voorwaarden, moet rekening gehouden worden met de bijzondere voorwaarden. In vele gevallen zijn emissiegrenswaarden als bijzondere vergunningsvoorwaarden in de milieuvergunning opgegeven. Sinds 1 maart 2009 kan de gemeente, mits motivering, aanvullende bijzondere milieuvoorwaarden opleggen aan een klasse 3-bedrijf.

Voor sommige sectoren gelden de integrale milieuvoorwaarden. De milieuwetgeving stelt voor houtbewerkingsbedrijven en voor garages en carrosseriebedrijven welomschreven standaardinrichtingen vast, waardoor die bedrijven nu meldingsplichtig zijn in plaats van vergunningsplichtig. In plaats van een uitgebreid vergunningsdossier te moeten opstellen, volstaat in de meeste gevallen een eenvoudige melding bij de gemeente. Bovendien is voor elk van de standaardinrichtingen alle toepas-

selijke milieuwetgeving samengebracht in één pakket, namelijk de integrale milieuvorwaarden. De teksten zijn in VLAREM II opgenomen als deel 5bis.

1.3.2.2. Algemene milieuvorwaarden: deel 4 VLAREM II

A) Bedrijfsinterne milieuzorg

De algemene bepalingen inzake het milieubeleid met betrekking tot de bedrijfsinterne milieuzorg zijn ingeschreven in VLAREM II, meer bepaald onder hoofdstuk 4.1. algemene voorschriften. Bedrijven worden hierdoor aangezet om de milieu-impact van hun processen te beheersen. De belangrijkste elementen zijn de milieucoördinator, de milieuaudit, het milieujaarverslag en de beste beschikbare technieken (BBT).

De milieucoördinator

Als algemene regel geldt dat alle inrichtingen die in de eerste klasse zijn ingedeeld verplicht zijn een milieucoördinator aan te stellen. In de praktijk bevat de VLAREM I-indelingslijst informatie over de al dan niet verplichte aanstelling van een milieucoördinator, over de milieuaudit en over het milieujaarverslag. Er wordt onderscheid gemaakt tussen een milieucoördinator van niveau A of B en dit naargelang de graad waarin de hinderlijke activiteit geacht wordt belastend te zijn voor mens en leefmilieu. Bij zware potentiële belasting dient een milieucoördinator niveau A aangesteld. Bepaalde klasse 1-activiteiten worden vrijgesteld van de verplichting tot aanstelling van een milieucoördinator (kenletter N in de indelingslijst).

De milieucoördinator is in de regel een werknemer van de exploitant of een derde (bv. een consultantsbureau). De mededeling van de milieucoördinator gebeurt aan de provinciale dienst van het Departement LNE Afdeling Milieuvorunningen (zie "Nuttige adressen"). De mogelijkheid bestaat dat één persoon als milieucoördinator kan optreden voor meerdere bedrijven. Enkel indien deze bedrijven op dezelfde locatie zijn gelegen en onder controle staan van eenzelfde persoon of rechtspersoon is hiervoor de toestemming van het Departement LNE niet nodig; in de andere gevallen is deze toestemming wel nodig. Anderzijds kan de vorunningverlenende overheid de aanstelling van een gezamenlijke milieucoördinator voor verschillende bedrijven verplicht stellen.

De milieuaudit

In de milieuvorunning kan éénmalig of periodiek een milieuaudit opgelegd worden (kenletters respectievelijk E en P in de indelingslijst). Het is dus niet zo dat inrichtingen welke in de indelingslijst de letters E of P naast hun hinderlijke activiteit vermeld zien, automatisch een milieuaudit moeten uitvoeren. Dit is enkel verplicht indien dit opgelegd wordt door de vorunningverlenende overheid in de milieuvorunning.

Een milieuaudit is een evaluatie van het beheer, de organisatie en de uitrusting van de betrokken inrichting of het gebied van het milieu. De milieuaudit heeft onder meer betrekking op de voorstellen en adviezen van de milieucoördinator en het gevolg dat eraan werd gegeven.

Het Integraal Milieujaarverslag

Het "Integraal Milieujaarverslag" (IMJV) is een integratie van voorheen afzonderlijke aangiften en bestaat uit de volgende deelformulieren:

- Identificatiegegevens van de IMJV-plichtige (bedrijfsgegevens = vast onderdeel van het IMJV)
- Luchtemissies (installaties, activiteiten, lozingspunten, enz.)
- Energiegegevens
- Wateremissies (activiteiten, lozingspunten, enz.)
- Grondwaterstatistiek (grondwaterverorunningen, putten)
- Afvalstoffenmelding voor afvalproducenten
- Afvalstoffenmelding voor overbrengers
- Afvalstoffenmelding voor verwerkers

Wie welk deel van het IMJV moet invullen is voornamelijk afhankelijk van de activiteit van het bedrijf. De OVAM neemt echter elk jaar een steekproef van ongeveer 15.000 bedrijven uit alle bedrijfssectoren. Deze zijn verplicht om een afvalstoffenmelding te doen via het IMJV. De OVAM gebruikt deze gegevens om een onderbouwd afvalverwerkingsbeleid te kunnen voeren.

Meer informatie over het IMJV vindt u op de website <http://imjv.milieuinfo.be>. De IMJV-plichtige stuurt voor 15 maart (=ten laatste op 14 maart) het ingevulde IMJV naar de centrale administratie.

Beste Beschikbare Technieken (BBT)

De BBT zijn die technische hulpmiddelen, technologieën en werkwijzen die het meest doeltreffend zijn ter bescherming van mens en milieu, maar die tevens al in de praktijk hun nut hebben bewezen, aangeboden worden op de markt en geen overmatige kosten met zich meebrengen. Deze BBT zijn een leidraad voor de ondernemer. Hij is als normaal zorgvuldig persoon verplicht om deze toe te passen. De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) bouwt momenteel een databestand op van BBT. Deze is beschikbaar op: www.emis.vito.be/bbt.

B) Beheersing van oppervlaktewaterverontreiniging

Alle hinderlijke bedrijven die water lozen (rubriek 3 van de indelingslijst) dienen te voldoen aan de algemene lozingsnormen (hoofdstuk 4.2. van VLAREM II) voor ofwel huishoudelijk afvalwater, ofwel bedrijfsafvalwater, ofwel koelwater. Daarnaast zijn sectorale lozingsnormen per bedrijfstak vastgelegd in bijlage 5.3.2 van VLAREM II. Het gaat veelal over stoffen die typisch vrijkomen bij een bepaalde bedrijfsactiviteit. Wanneer voor een bepaalde stof zowel sectorale als algemene lozingsvoorwaarden gelden, dan heeft de strengste norm voorrang (meestal de sectorale).

Een aantal lozingsnormen zijn niet ingedeeld in de bijlage 1 van VLAREM I, zoals het lozen van huishoudelijk afvalwater van woongelegenheden en het lozen van huishoudelijk afvalwater van niet-woongelegenheden met een debiet van minder dan 600 m³/jaar. Deze lozingsnormen evenals de erbij horende septische put of IBA (individuele behandeling afvalwater) dienen te voldoen aan de voorwaarden voor niet-ingedeelde inrichtingen (hoofdstuk 6.2 van VLAREM II).

Op 10 maart 2006 is het besluit van de Vlaamse Regering houdende de vaststelling van de regels met betrekking tot de scheiding tussen de gemeentelijke en de bovengemeentelijke saneringsverplichting en het vaststellen van de zoneringsplannen goedgekeurd. Hiermee kregen de zoneringsplannen wettelijke grond. De zoneringsplannen geven aan in welke zone in een gemeente een riolering al dan niet zal aangelegd worden en waar bedrijven/particulieren al dan niet verplicht zullen worden om hun afvalwater zelf te zuiveren in een individuele behandelingsinstallatie voor afvalwater (IBA). Sinds 27/07/2009 zijn de zoneringsplannen voor alle Vlaamse gemeenten vastgesteld. Deze plannen zijn 6 jaar geldig. Op de website <http://geoloket.vmm.be/zonering> komt u te weten in welke zone uw bedrijf gelegen is.

Opgelet! De zoneringsplannen viseren quasi uitsluitend het huishoudelijke afvalwater afkomstig van woongelegenheden. De gebiedsgerichte regels van de zoneringsplannen gelden ook voor de meldingsplichtige lozingsnormen van bedrijfsafvalwater en voor de lozingsnormen van huishoudelijk afvalwater ander dan afkomstig van woongelegenheden (vb. kmo's). Het bedrijfsafvalwater afkomstig van de industrie werd niet mee bekeken/niet opgenomen op de zoneringsplannen omdat deze meestal een individuele oplossing vergen, namelijk zelf zuiveren en lozen in oppervlaktewater.

Algemene voorwaarden voor ingedeelde lozingsnormen:

- De verschillende afvalwaterstromen moeten in de mate van het mogelijke zoveel mogelijk gescheiden geloosd worden.
- De volledige scheiding van regenwater van dakvlakken en grondvlakken is verplicht op het ogenblik dat een gescheiden riolering wordt aangelegd/heraangelegd. Bij gesloten bestaande bebouwing is de scheiding van regenwater enkel verplicht indien daarvoor geen leidingen onder of door het gebouw moeten worden aangelegd. Bij nieuwbouw is de scheiding van afvalwater en regenwater verplicht opgelegd door de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening inzake hemelwaterputten, infiltratievoorzieningen, buffervoorzieningen en gescheiden lozing van afvalwater en hemelwater (Besluit van de Vlaamse Regering van 01/10/2004)

- De lozing van regenwater in de riolering is verboden wanneer het technisch mogelijk of noodzakelijk is dit regenwater te gebruiken, te infiltreren, te bufferen of het gescheiden van afvalwater te lozen in oppervlaktewater of een kunstmatige afvoerweg voor regenwater.
- Betreffende metingen en controle van de lozing van bedrijfsafvalwater legt VLAREM II vanaf een debiet van meer dan 2 m³/dag of 50 m³/maand of 500 m³/jaar de installatie van een controle-inrichting op. Voor debieten van meer dan 2 m³/ uur of 20 m³/dag is hierbij een meetgoot vereist. Voor debieten van meer dan 100 m³/uur (afvalwater zonder gevaarlijke stoffen) of van meer dan 50 m³/uur (afvalwater met gevaarlijke stoffen) is een debietsmeet- en bemonsteringsapparatuur vereist. Bij de milieuvergunningaanvraag kan hiervan worden afgeweken. Ook koelwater met een debiet van meer dan 100 m³/uur moet via een controle-inrichting worden geloosd.
Deze meetinrichtingen zijn erop gericht een zelfcontroleprogramma uit te voeren, op kosten en initiatief van de exploitant.
De resultaten worden bijgehouden en liggen ter inzage van de toezichhoudende overheid. De inhoud van het zelfcontroleprogramma vindt u in artikel. 4.2.5.2.1 voor bedrijfsafvalwater zonder gevaarlijke stoffen en in artikel 4.2.5.3.1 voor bedrijfsafvalwater met gevaarlijke stoffen van VLAREM II.
- Algemene lozingsvoorwaarden

Parameter	lozing in oppervlaktewater	lozing in openbare riolering
pH	6,5 ≤ pH ≤ 9	6 ≤ pH ≤ 9,5
temperatuur	max. 30 °C	max. 45 °C
BZV (5 dagen, 20 °C)	max. 25 mg O ₂ /l	-
bezinkbare stoffen	max. 0,5 ml/l	-
zwevende stoffen	max. 60 mg/l	max. 1 g/l (en afmetingen < 1 cm)
Perchloorethyleenextraheerbare apolaire stoffen	max. 5 mg/l	-
stoffen extraheerbaar met pe-tro-leum ether	-	max. 0,5 g/l
Som van de anionische, kationische en niet-ionogene oppervlakte-actieve stoffen	3 mg/l	-
oliën, vetten of andere drijvende stoffen	geen drijvende laag mag zichtbaar zijn	-
gevaarlijke gassen en uitwasemingen	-	mogen niet veroorzaakt worden
Regels inzake contractuele sanering van bedrijfsafvalwater op een openbare rioolwaterzuiveringsinstallatie	-	om de verwerkbaarheid van bedrijfsafvalwater op een rioolwaterzuiveringsinstallatie te beoordelen, gelden als regels de criteria, vermeld in de bijlage van het besluit van de Vlaamse Regering van 21 oktober 2005 houdende vaststelling van de regels inzake contractuele sanering van bedrijfsafvalwater op een openbare rioolwaterzuiveringsinstallatie
stoffen die gevaar en schade opleveren aan de pomp- en zuiveringsinstallaties, leidingen en personeel	-	mogen behoudens uitdrukkelijke vergunning niet geloosd worden
pathogene kiemen	ontsmetting verplicht bij gevaar voor gevaarlijke besmetting van ontvangend water	
gevaarlijke stoffen (VLAREM I, Bijlage 2C) of andere schadelijke stoffen of eutrofiërende stoffen geloosd in oppervlaktewater	concentratie mag niet hoger zijn dan de indelingscriteria, vermeld in de kolom 'indelingscriterium GS' van artikel 3 van bijlage 2.3.1 van titel I van VLAREM	

Tabel 1: Algemene lozingsnormen voor bedrijfsafvalwater zonder gevaarlijke stoffen (Afdeling 4.2.2. van VLAREM II)

Bij vaststelling van het gemeentelijk zoneringsplan moet de lozing van bedrijfsafvalwater zonder gevaarlijke stoffen voldoen aan:

- voorwaarden 1e kolom bij lozing in het individueel te optimaliseren buitengebied
- voorwaarden 2e kolom bij lozing in riolering in centraal gebied, het collectief geoptimaliseerd gebied, en/of het collectief te optimaliseren gebied

Bestaande vergunde lozingen moeten hun lozingsvoorwaarden nakijken. Wanneer de nieuwe voorwaarden afwijken in strengere zin moet hieraan voldaan worden de eerste van de 29e maand na definitieve vaststelling van het zoneringsplan.

Wanneer bij de lozing van bedrijfsafvalwater met gevaarlijke stoffen voor een bepaalde stof geen algemene of sectorale lozingsnormen opgelegd worden, maar deze stof is wel aanwezig in een concentratie groter dan het indelingscriterium GS (i.e. concentratie vanaf wanneer het afvalwater beschouwd wordt als bedrijfsafvalwater met gevaarlijke stoffen) uit de tabel van artikel 3 van bijlage 2.3.1 van VLAREM II dan moet een aangepast lozingsnorm in de milieuvergunning aangevraagd worden. Enkel die gevaarlijke stoffen waarvoor in de milieuvergunning een emissiegrenswaarde als bijzonder voorwaarde is opgelegd, mogen door het bedrijf geloosd worden.

Deze emissiegrenswaarden kunnen betrekking hebben op maximaal toelaatbare concentraties of toelaatbare maximumhoeveelheden tijdens een bepaalde periode (vuilvracht).

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: LNE afdeling milieuvergunningen; VMM team milieuvergunningen

Publicaties: Bedrijf en Water: www.agentschapondernemen.be; Codes van goede praktijk: www.integraalwaterbeleid.be

Websites: www.emis.vito.be/navigator; www.lne.be/themas/vergunningen/regelgeving; VLAREM I en II in clustief bijlagen bij het besluit

C) Beheersing van geluidshinder

Alle bedrijven dienen te voldoen aan de algemene geluidsvoorwaarden, opgenomen als hoofdstuk 4.5. in VLAREM II. De exploitant treft de nodige maatregelen om de geluidsproductie aan de bron en de geluidsoverdracht naar de omgeving te beperken. De normen die opgesomd zijn in de onderstaande tabel moeten nageleefd worden en gelden op de plaats waar de ontvanger het geluid opmeet.

Gebied	Milieukwaliteitsnormen in dB(A) in open lucht		
	overdag 7-19 h	's avonds 19-22 h	's nachts 22-7 h
Landelijke gebieden en gebieden voor verblijfsrecreatie	40	35	30
Gebieden of delen van gebieden op minder dan 500 m gelegen van industriegebieden niet vermeld sub 3° of van gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen	50	45	45
Gebieden of delen van gebieden op minder dan 500 m gelegen van gebieden voor ambachtelijke bedrijven en kleine en middelgrote ondernemingen, van dienstverleningsgebieden of van ontginningsgebieden tijdens de ontginning	50	45	40
Woongebieden	45	40	35
Industriegebieden, dienstverleningsgebieden, gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen en ontginningsgebieden tijdens de ontginning	60	55	55
Agrarische gebieden	45	40	35
Recreatiegebieden, uitgezonderd gebieden voor verblijfsrecreatie	50	45	40

Gebied	Milieukwaliteitsnormen in dB(A) in open lucht		
	overdag 7-19 h	's avonds 19-22 h	's nachts 22-7 h
Alle andere gebieden, uitgezonderd: bufferzones, militaire domeinen en deze waarvoor in bijzondere besluiten richtwaarden worden vastgesteld	45	40	35
Bufferzones	55	50	50
Gebieden of delen van gebieden op minder dan 500 m gelegen van voor grindwinning bestemde ontginningsgebieden tijdens de ontginning	55	50	45
Opmerking: als eenzelfde gebied valt onder twee of meer punten van de tabel dan is in dat gebied de hoogste richtwaarde van toepassing			

Tabel 2: Uittreksel uit de richtwaarden voor het specifieke geluid in open lucht van als hinderlijk ingedeelde inrichtingen (bijlage 4.5.4 van VLAREM II)

D) Beheersing luchtverontreiniging

VLAREM II legt een strategie vast voor het uitvoeren van emissiemetingen. Het principe is een autocontrole, of m.a.w. de bedrijven worden gestimuleerd om zelf metingen uit te voeren. De voorwaarde daarvoor is dat de metingen uitgevoerd worden volgens een code van goede praktijk, én dat de meting en de meetmethode geattesteerd of goedgekeurd wordt door een milieudeskundige van de discipline lucht. Uiteraard kunnen metingen ten alle tijde uitbesteed worden aan een daartoe erkend laboratorium of organisme.

De algemene emissiegrenswaarden zijn steeds van toepassing tenzij voor bepaalde categorieën van inrichtingen andere bepalingen krachtens VLAREM II gelden. De algemene emissiegrenswaarden hebben betrekking op stof en stofvormige anorganische stoffen, damp- of gasvormige anorganische stoffen, organische stoffen en kankerverwekkende stoffen. De algemene emissiegrenswaarden blijven van kracht voor inrichtingen ingedeeld in rubriek 59 'Activiteiten die gebruik maken van organische oplosmiddelen' van de VLAREM-indelingslijst. Naast de algemene emissiegrenswaarden bestaan ook sectorale voorwaarden.

E) Beheersing van grondwaterverontreiniging

De bescherming van het grondwater wordt nagenoeg volledig geregeld door VLAREM I en VLAREM II. VLAREM I bepaalt een meldings- of vergunningsplicht voor grondwaterwinningen. VLAREM II bepaalt een reeks van exploitatievoorwaarden voor deze meldings- of vergunningsplichtige grondwaterwinningen, zoals de wijze waarop het gewonnen debiet moet gemeten worden, het aanleggen van een minimum aantal peilputten en het laten analyseren van grondwaterstalen.

Bepaalde activiteiten zijn verboden in waterwingebieden en beschermingszones type I, II of III. Dit kan teruggevonden worden in de sectorale milieuvorwaarden die gekoppeld zijn aan deze activiteit. Om te weten te komen of uw exploitatie gelegen is in een dergelijk gebied, kan u contact opnemen met de VMM, afdeling Operationeel Waterbeheer, dienst Grondwater of kan u met behulp van uw adresgegevens zoeken op de Databank Ondergrond Vlaanderen dov.vlaanderen.be.

1.3.2.3. Sectorale milieuvorwaarden voor enkele vaak voorkomende installaties – niet limitatief overzicht: deel 5 VLAREM II

A) Sectorale voorwaarden voor stookinstallaties - hfdst 5.43

Belangrijk voor iedere onderneming zijn de sectorale milieuvorwaarden voor stookinstallaties. Stookinstallaties worden ingedeeld in drie klassen afhankelijk van hun nominaal thermisch vermogen. Kleine stookinstallaties hebben een nominaal thermisch vermogen van 300 kW tot en met 5 MW. Middelgrote stookinstallaties hebben een nominaal thermisch vermogen van meer dan 5 MW tot 50 MW. En grote stookinstallaties zijn installaties met een nominaal thermisch vermogen van 50 MW of meer.

De emissiegrenswaarden zijn opgenomen in hoofdstuk 5.43. van VLAREM II. Er gelden strengere normen sinds 1 januari 2008. Men maakt hierbij onderscheid tussen bestaande en nieuwe installaties en het type brandstof. Installaties met een

nominaal thermisch vermogen tot en met 1 MW moeten ten minste om de 5 jaar gecontroleerd worden, voor installaties met een nominaal thermisch vermogen van meer dan 1 MW is dit tenminste om de 2 jaar. Voor nieuwe installaties die na 1 januari 2004 in gebruik worden genomen, moet een eerste meting binnen 3 maanden na ingebruikname worden uitgevoerd.

Kleine stookinstallaties vanaf 20 kW (stookolie of gas) of elke installatie op vaste brandstof hebben sinds 1 juni 2007 nieuwe regels voor onderhoud en nazicht. Deze regels zijn opgenomen in het Infoblad 'Onderhoud en nazicht van stooktoestellen' (www.agentschapondernemen.be) Uitgebreide informatie vindt u ook op www.centraleverwarming.lne.be.

B) Sectorale voorwaarden voor die activiteiten die gebruikmaken van organische oplosmiddelen – hfdst 5.59

Voor bedrijven die gebruik maken van solventen kan de solventrichtlijn van toepassing zijn. Om te weten of een bedrijf de bepalingen van de solventrichtlijn moet naleven, dient het volgende nagegaan te worden:

- Voert het bedrijf een activiteit uit zoals beschreven is in rubriek 59 van VLAREM I?
- Worden bij deze activiteit organische oplosmiddelen gebruikt?
- Overschrijdt het jaarlijks oplosmiddelenverbruik de drempelwaarde (ton oplosmiddel / jaar) van rubriek 59?

Als u cumulatief aan deze voorwaarden voldoet, kunt u de verplichtingen die hier aan verbonden zijn, nalezen op het infoblad 'Solventemissies: neem het niet te (v)luchtig op' op www.agentschapondernemen.be.

C) Sectorale voorwaarden voor koelinstallaties en airco's- hfdst 5.16

Titel II van het VLAREM legt in hoofdstuk 5.16 algemeen geldende voorwaarden vast die sinds 1 januari 2004 van toepassing zijn op zowel airco's als koeltoestellen en koelinstallaties. Deze regels vloeien voort uit de EU Verordening 2037/2000.

Uitgebreide informatie over deze voorwaarden vindt u op het infoblad 'Koelinstallaties en airco's' op www.agentschapondernemen.be.

D) Sectorale voorwaarden voor de opslag van gevaarlijke stoffen - hfdst 5.17

Bodemverontreiniging wordt voornamelijk veroorzaakt door het niet omzichtig genoeg omspringen met gevaarlijke producten. Daarom zijn hiervoor in de VLAREM algemene en sectorale voorwaarden opgenomen. De opslag van gevaarlijke producten wordt volgens de indelingslijst van VLAREM I ingedeeld in subrubrieken 17.2., 17.3. en 17.4 (zie tabel 3). Voor de indeling binnen subrubriek 17.3. wordt zowel met de hoofdeigenschap als met het ontvlammingspunt rekening gehouden. Voor de vloeibare brandstoffen wordt enkel met het ontvlammingspunt rekening gehouden.

De hoofdeigenschap is de catalogering volgens de meest recente versie van de EG-preparatenrichtlijnen 67/548/EEG en 1999/45/EG. Indien dit niet wordt gepreciseerd in de EG-richtlijn, moet de indeling worden gevolgd van de ADR-reglementering. Indien een product wordt gekenmerkt met twee of meer gevaarsymbolen, moet het meest relevante risico in aanmerking worden genomen. Als er geen zekerheid bestaat over de hoofdeigenschap wordt het product best in de verschillende rubrieken ingedeeld. Producten die opslagen worden in recipiënten met een inhoud van max. 25 kg of l worden ingedeeld in rubriek 17.4. Volgens de indeling van VLAREM I, in combinatie met de definities van VLAREM II, wordt een onderscheid gemaakt tussen de P-producten (P1, P2, P3 en P4) en de andere dan P-producten.

Voor de indeling van de opslag van gevaarlijke producten in vaste houders wordt een onderscheid gemaakt tussen bestaande en nieuwe houders en tussen ondergrondse en bovengrondse houders.

De opslag van spuitbussen dient in eerste instantie te worden ingedeeld in rubriek 16.7 'opslag van gassen in verplaatsbare recipiënten' (gezamenlijk water-inhoudsvermogen van alle spuitbussen). Indien de ingehouden vloeistof van een spuitbus op zich gevaarlijk is, dan is ook de indeling in rubriek 17 nodig voor de hoeveelheid per spuitbus.

Bijkomend bij de voorwaarden verbonden aan de houders, zijn er voor een brandstofverdeelinstallatie (bv. benzine en diesel voor personenwagens, vrachtwagens, heftrucks e.d.) additionele voorschriften. Deze voorwaarden zijn te vinden in art. 5.17.1.17. (voorwaarden m.b.t. het vullen van de vaste houders en tankwagens), afdeling 5.17.4. (beheersing van de uitstoot van vluchtige organische stoffen bij de opslag en verlading van benzine) en 5.17.5. brandstofverdeelinstallaties voor motorvoertuigen). Bedrijven met een verdeelinstallatie zijn ingedeeld in rubriek 17.3.9. van VLAREM I (zie tabel 3).

Naast de VLAREM wetgeving is ook de Codex - Welzijn op het werk (Titel III, hfdst IV, afd 9 art 8 - KB opslag ontvlambare vloeistoffen) en het ARAB art 52.3 van toepassing (zie verder onder hoofdstuk 1.3.9. van deze brochure).

Rubriek nummer volgens VLAREM I	Benaming en definitie volgens VLAREM II	Voorbeelden	Klasse	Hoeveelheden
17.3.2.	Opslag van zeer giftige, giftige en ontplofbare stoffen = niet P-producten	fenol	3	> 10 - 100 kg
			2	> 100 - 1.000 kg
			1	> 1.000 kg
17.3.3.	Opslag van oxyderende, schadelijke, corrosieve en irriterende stoffen = niet P-producten	white spirit (twee eigenschappen), beitsmiddelen, ontvettingsmiddelen, vele anorganische en organische zuren en basen	3	200 - 10.000 kg (industriegebied) 200 - 1.000 kg (andere dan industriegebied) > 10.000 - 50.000 kg (industriegebied)
			2	> 1.000 - 50.000 kg (andere dan industriegebied)
			1	> 50.000 kg
17.3.4	Opslag van P1-producten: zeer licht en licht ontvlambare vloeistoffen met vlampunt < 21°C	benzine, ethanol, methanol, aceton, thinners, vele organische solventen	3	50 - 500 l (andere dan industriegebied) 50 - 1.000 l (industriegebied) > 1.000 - 30.000 l (industriegebied)
			2	> 500 - 30.000 l (andere dan industriegebied)
			1	> 30.000 l
17.3.5	Opslag van P2-producten: ontvlambare vloeistoffen met 21°C vlampunt ≤ 55°C	white spirit (twee eigenschappen), petroleum, terpentijn, bepaalde verven	3	100 - 5.000 l
			2	> 5.000 l - 100.000 l
			1	> 100.000 l
17.3.6	Opslag van P3-producten voor professioneel gebruik: vloeistoffen met 55°C < vlampunt ≤ 100 °C	stookolie, diesel, afvalolie, bepaalde zware stookolie	3	5.000 l - 20.000 l (behoort bij woonfunctie) 100 - 20.000 l (bedrijf)
			2	> 20.000 l - 500.000 l
			1	> 500.000 l
17.3.7	Opslag van P4-producten: vloeistoffen met 100°C < vlampunt ≤ 250 °C	bepaalde zware stookolie, bepaalde verven	3	200 l - 50.000 l
			2	> 50.000 l - 5.000.000 l
			1	> 5.000.000 l
17.3.8.	Opslag van milieugevaarlijke stoffen		3	> 100 kg - 1 ton
			2	> 1 ton - 100 ton
			1	> 100 ton

Rubriek nummer volgens VLAREM I	Benaming en definitie volgens VLAREM II	Voorbeelden	Klasse	Hoeveelheden
17.3.9.	Brandstofverdeelinstallaties voor motorvoertuigen, zijnde installaties voor het vullen van brandstoftanks van motorvoertuigen met vloeibare koolwaterstoffen bestemd voor de voeding van de erop geïnstalleerde motor(en)		3	-inrichtingen voor de verdeling van de in rubriek 17.3.6. of in rubriek 17.3.7 bedoelde vloeistoffen met max. 1 verdeelslang
			2	-inrichtingen voor de verdeling van de in rubriek 17.3.4., in rubriek 17.3.5., in rubriek 17.3.6. of rubriek 17.3.7 bedoelde vloeistoffen met max. 2 verdeelslangen waarmee uitsluitend eigen bedrijfsvoertuigen worden bevoorrad
			1	-Overige inrichtingen
17.4.	Opslagplaatsen van gevaarlijke stoffen in verpakkingen met een inhoudsvermogen van maximaal 25 liter of 25 kilogram		3	50 kg of 50 l – 5.000 kg of 5.000 l

Tabel 3: Indeling en definitie van bepaalde gevaarlijke producten volgens VLAREM I en VLAREM II

EXTRA INFORMATIE

Publicatie: Infoblad 'Opslag van gevaarlijke producten': www.agentschapondernemen.be

1.3.3. Afval en Materialen

Het decreet van 2 juli 1981 gaf het startsein aan een Vlaams afvalstoffenbeleid en was aanleiding voor de oprichting van OVAM. Dit decreet werd in 1994 fundamenteel gewijzigd. De doelstellingen van het overheidsbeleid in het domein van de afvalstoffen waren toen: het ontstaan en de schadelijkheid van afvalstoffen voorkomen, het bevorderen van nuttige toepassing van afvalstoffen en de organisatie van de verwijdering van die afvalstoffen waarvan de productie niet kan worden voorkomen of die niet nuttig kunnen toegepast worden. Op 1 juni 2012 werd het afvalstoffendecreet echter volledig herzien en vervangen door het Decreet betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen of het zogenaamde Materialendecreet (VR 23 december 2011). Het materialendecreet implementeert de Europese kaderrichtlijn afvalstoffen (2008/98/EG) en verankert het duurzaam materialenbeheer in Vlaanderen. Het materialendecreet legt de basis om de milieu-impact van materialen, en niet zozeer enkel afvalstoffen, te bekijken en er op in te grijpen. Het toepassingsveld is dus verruimd en gaat verder dan enkel de afvalfase van een product. De uitvoeringsbesluiten van dit decreet zijn vastgelegd in het Vlaams Reglement voor het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA)

Voor verpakkingsafval ligt een Europese Richtlijn aan de basis van het huidig wettelijk kader. Deze richtlijn wil het verpakkingsafval doen afnemen en legt daartoe doelstellingen vast voor recyclage en nuttige toepassing. De omzetting van deze doelstelling gebeurde in België via het Samenwerkingsakkoord tussen de drie gewesten.

1.3.3.1 Het materialendecreet

In het materialendecreet zijn twee begrippen cruciaal: materiaal en materiaalkringloop:

- Een materiaal wordt gedefinieerd als elke stof die wordt of is ontgonnen, gewonnen, geteeld, verwerkt, geproduceerd, verdeeld, in gebruik genomen, afgedankt of opnieuw verwerkt, evenals alle voorwerpen die uit die stoffen zijn vervaardigd. Alle afvalstoffen zijn materialen, maar niet alle materialen zijn afvalstoffen. Materialen kunnen primaire grondstoffen zijn, half afgewerkte of afgewerkte producten, of producten die al geruime tijd in gebruik zijn. Ze kunnen zowel hernieuwbaar als niet-hernieuwbaar zijn. Materialen zijn in essentie alle stoffen en voorwerpen of hun componenten die omgaan in onze economie.
- Een materiaalkringloop slaat op het geheel van opeenvolgende handelingen doorheen de hele levenscyclus, vanaf het onttrekken van materialen aan de natuur tot en met het moment dat ze terugkeren naar de natuur in de vorm van afvalstoffen die geen nut meer hebben.

Eén van de basisprincipes van het Materialendecreet is een duidelijke prioriteitsvolgorde voor de omgang met materialen:

1. De preventie van afvalstoffen en milieuvriendelijke productie en consumptie;
2. Voorbereiding tot hergebruik, hetgeen slaat op repareren of schoonmaken van materialen zodat ze kunnen worden hergebruikt;
3. Materiaalrecyclage en het sluiten van kringlopen;
4. Het (terug)winnen van energie op basis van afvalstoffen en materialen;
5. Afvalstoffenverwijdering, met storten als laatste optie.

Deze volgorde is een richtlijn op basis waarvan de overheid maatregelen zal nemen. Voor bedrijven is het echter geen rechtstreekse verplichting. Voor sommige materialen en sectoren zal op basis van ecologisch, economisch of sociaal oogpunt gemotiveerd kunnen afgeweken worden van deze prioriteitsvolgorde.

Het streefdoel van het materialendecreet is om de milieudruk zo klein mogelijk te houden over de hele levenscyclus van een product. Daarnaast is het de wens afvalstoffen zoveel mogelijk opnieuw in te zetten als grondstoffen met het oog op het sluiten van materiaalkringlopen. Om deze doelstellingen te bereiken voorziet het decreet in een aantal regulerende instrumenten:

- de meldingsplicht, die: sinds 2005 deel uit maakt van het Integraal Milieujarverslag blijft behouden (zie punt 1.3.2.2);
- opmaak van preventieprogramma's voor het Vlaamse Gewest: deze bevatten een inventarisatie en een analyse van de afvalstromen, geven een prognose van de evolutie in de nabije toekomst en behandelen de verwerking van de afvalstromen. De goedgekeurde preventieprogramma's hebben verordenende kracht.
- de sectorale uitvoeringsplannen. Dit zijn concrete projecten en acties in verband met de preventie, de recuperatie of de verwijdering van afvalstoffen of deze hebben betrekking op specifieke categorieën van afvalstoffen. Ze zijn in uitvoering van het geldende preventieprogramma's. Een overzicht van de goedgekeurde uitvoeringsplannen is raadpleegbaar op www.ovam.be.
- het vergunningssysteem: inrichtingen voor de verwerking en nuttige toepassing van afvalstoffen worden onderworpen aan het VLAREM-vergunningssysteem en blijft onveranderd t.o.v. het afvalstoffendecreet
- de registratieplicht voor inzamelaars, afvalstoffenhandelaars- en makelaars (vervangt de regeling m.b.t. erkenningen voor overbrengers van afvalstoffen);
- de milieuheffingen: de uitbaters van vergunningsplichtige verwijderingsinrichtingen en de voortbrengers van bepaalde afvalstoffen die volgens het decreet verwijderd moeten worden, zijn gehouden een bijdrage te betalen aan de Vlaamse overheid (zie hiervoor punt 1.2.4 "Heffing op afvalverwijdering");
- de aanvaardingsplicht uit het afvalstoffendecreet blijft bestaan, maar wordt geïntegreerd in een breder kader rond uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. Voortaan zijn meerdere soorten instrumenten inzetbaar om de betrokkenheid van producenten, invoerders en eindverkopers bij de milieugevolgen van het gebruik van hun producten te garanderen. Naast het verplicht doen aanvaarden van de afvalstoffen, kunnen hen ook regels opgelegd worden inzake de gescheiden inzameling en verwerking van de afvalstoffen, maar ook over milieuverantwoord productgebruik.

- het zoveel mogelijk sluiten van de materiaalkringloop door een duidelijke afbakening van de afvalfase. Sommige specifieke afvalstoffen of bijproducten die voldoen aan specifieke criteria kunnen hun afvalstatuut verliezen en grondstof worden en opnieuw ingezet worden in de materiaalkringloop. Voor bepaalde toepassingsgebieden zijn specifieke milieuparameters en eisen vastgesteld (vroegere secundaire grondstoffen). Voor bepaalde grondstoffen zal een grondstofverklaring nodig zijn (vgl gebruikscertificaat) om aan te tonen dat ze aan de specifieke voorwaarden en criteria voldoen.
- de verbodsbepalingen: bepaalde productieprocedures of de productie van bepaalde stoffen kunnen door de Vlaamse Regering verboden worden of onderworpen worden aan bijzondere reglementeringen. Met het oog op een hoogwaardige verwerking van afvalstoffen werden bijvoorbeeld stort- en verbrandingsverboden ingevoerd
- het toezicht en de strafbepalingen.

Naast de regulering en heffingen zijn er in het decreet ook mogelijkheden voorzien om stimulerende subsidies toe te kennen en overlegplatformen op te richten. De overlegplatformen of transitietarena's bestaan uit belanghebbende overheidsorganen, instellingen en privaatrechtelijke organisaties die betrokken zijn bij het beheer van één of meer categorieën van afvalstoffen of bij het beheer van één of meer materiaalkringlopen, alsook belanghebbenden uit het bredere maatschappelijk middenveld. Voorbeelden van dergelijke overlegplatformen zijn Plan C, de transitiearena Duurzaam Bouwen en Wonen en een actief Cradle-to-Cradle netwerk. Dergelijke stimulerende instrumenten moeten mee helpen om het gedrag van burgers en ondernemingen te beïnvloeden en hen te laten evolueren naar een 'groen' consumentengedrag, afvalpreventie, ecodesign, ...

1.3.3.2. Het Vlaams Reglement voor het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA)

Parallel aan het decreet werd ook het uitvoeringsbesluit VLAREA volledig vervangen door het Vlaams Reglement voor het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA). Dit uitvoeringsbesluit bevat meer gedetailleerde voorschriften over (bijzondere) afvalstoffen, grondstoffen, selectieve inzameling, vervoer, de registerplicht en de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid.

a. Algemene bepalingen inzake afvalstoffen

Het materialendecreet maakt onderscheid tussen vier categorieën van afvalstoffen:

- huishoudelijke afvalstoffen en met huishoudelijke afvalstoffen vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen. Dit is bedrijfsafval dat ontstaat door 'huishoudelijke activiteiten' in het bedrijf. Ze zijn niet eigen aan de bedrijfsactiviteit. Gelijkgesteld aan huishoudelijke afvalstoffen zijn straat- en veegvuil.
- bedrijfsafvalstoffen: alle afvalstoffen die geen huishoudelijke afvalstoffen zijn.
- gevaarlijke afvalstoffen: afvalstoffen met een gevaarskenmerk zoals vastgesteld in bijlage 2.1 van VLAREMA.
- bijzondere afvalstoffen: een bijzondere regeling werd uitgewerkt voor drukwerkafval, afvalbanden, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, afgedankte batterijen en accu's, gebruikte dierlijke en plantaardige vetten en oliën, gebruikte wegwerpluiers, afvallandbouwfolies, zwerfvuil, afval van de zee- en binnenvaart, gebruikte injectienaalden, afgedankte fotovoltaïsche zonnepanelen, baggerspecie en ruimingsspecie, papier- en kartonafval, asbesthoudend afval, pvc-afval, houtafval, klein gevaarlijk afval, landbouwafval, dierlijk afval, medisch afval, afvalstoffen die ontstaan bij het onderhouden, herstellen of slopen van motorvoertuigen, enz. De Vlaamse regering kan deze lijst steeds wijzigen.

Vallen niet onder het materialendecreet: radioactief afval, afvalwater dat geloosd wordt, luchtmissies en dierlijke mest.

Elke afvalstof wordt gekenmerkt door een code uit de Europese afvalstoffenlijst (bijlage 2.1 VLAREMA). Andere algemene bepalingen hebben betrekking op de verplichte gescheiden inzameling van bepaalde afvalstoffen, de indeling van afvalstofbehandelingen, stort- en verbrandingsverboden.

b. De Uitgebreide producentenverantwoordelijkheid

In het VLAREMA wordt de aanvaardingsplicht uitgebreid tot de zogenaamde uitgebreide producentenverantwoordelijkheid. De regeling geldt voor:

- oude en vervallen geneesmiddelen;
- afgedankte batterijen en accu's
- afgedankte voertuigen
- drukwerkafvalstoffen
- afgedankte elektrische en elektronische apparatuur
- afgewerkte olie
- afvalbanden
- gebruikte dierlijke en plantaardige afvalvetten en -oliën van huishoudelijke oorsprong
- afgedankte fotovoltaïsche zonnepanelen
- afvallandbouwfolies
- zwerfvuil
- gebruikte injectienaalden
- gebruikte wegwerpluiers

Voor elk van deze afvalstoffen krijgt de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid ofwel vorm via de aanvaardingsplicht ofwel via het collectief plan (zie VLAREMA afdeling 3.4).

De aanvaardingsplicht houdt in dat de (eind)verkoper verplicht wordt om wanneer de consument een product bij hem aankoopt, het overeenstemmende product waarvan hij zich ontdoet, gratis in ontvangst te nemen ("1 voor 1-beginsel") of ook wanneer die consument geen vervangend product aankoopt ("1 voor 0-beginsel"). De wijze waarop de aanvaardingsplicht georganiseerd wordt, wordt vastgelegd in een door de Vlaamse regering goedgekeurde milieubeleidovereenkomst (MBO) met de betrokken sector of via een individueel afvalpreventie- en afvalbeheerplan.

Een collectief plan houdt voor de producenten in dat een gemeenschappelijk plan moet worden ingediend waarin beschreven staat hoe uitvoering zal gegeven worden aan de specifieke bepalingen die voor de specifieke afvalstroom zijn vastgelegd. Ter uitvoering van het collectief plan wordt jaarlijks een actieplan opgesteld dat een opsomming geeft van de geplande acties met een duidelijke timing, vooropgestelde resultaten en een taakverdeling.

c. Afbakening van de afvalfase

Een belangrijke verbetering van het nieuwe VLAREMA t.o.v. het VLAREA is de duidelijkere afbakening van de afvalfase.

De lijst van afvalstoffen is opgenomen als bijlage 2.1 bij het VLAREMA. Stoffen en voorwerpen die op deze lijst zijn opgenomen, worden alleen als afvalstof beschouwd als ze aan de definitie van afvalstof voldoen. Met andere woorden als men zich van het materiaal ontdoet, wenst te ontdoen of moet ontdoen.

Na één of meerdere bewerkingen kan het mogelijk zijn dat men een materiaal krijgt waar men zich niet meer wenst van te ontdoen en dat de afvalstof eigenlijk een nieuwe grondstof of nieuw product wordt. In dergelijk geval mogen de beoogde grondstoffen alleen als grondstof beschouwd worden als ze bij oordeelkundig gebruik geen gevaar voor de gezondheid van de mens en geen nadelige gevolgen voor het milieu kunnen inhouden. Voor zes toepassingsgebieden van materialen werden specifieke criteria vastgelegd waaraan het materiaal moet voldoen om als grondstof voor die toepassing beschouwd te worden. Het gaat over gebruik als bodem, als meststof of bodemverbeterend middel, als bouwstof, in afdichtingslagen met waterglas voor stortplaatsen, in de non-ferrometallurgie en materialen uit de ferro-metallurgie voor inzet in de cementindustrie.

De materialen die op de lijst in bijlage 2.2 van het VLAREMA voorkomen en aan deze criteria voldoen kunnen als grondstof toegepast worden. Voor sommige van deze materialen is nog een grondstofverklaring nodig.

Voor materialen die niet op de lijst in bijlage 2.2 voorkomen en die men als grondstof wil aanwenden in één van de zes toepassingsgebieden, is steeds een grondstofverklaring nodig. De procedure om deze verklaring te bekomen wordt beschreven in afdeling 2.4 van het VLAREMA.

d. Inzameling, vervoer en verwerking van afvalstoffen

Elke onderneming die bedrijfsafvalstoffen produceert dient deze op haar kosten te laten verwerken, hetzij door nuttig toe te passen hetzij door ze te verwijderen. Bovendien heeft hij volgende verplichtingen:

- de meldingsplicht, opgenomen in het integraal milieujarverslag. OVAM maakt jaarlijks de lijst bekend van meldingsplichtige bedrijven. Daarnaast blijft de verplichting gelden voor GPBV/IPPC-bedrijven.
- bijhouden van een afvalstoffenregister met de oorsprong, de hoeveelheid, de aard en samenstelling (EURALcode), de bestemming en de wijze van nuttige toepassing of verwijdering van de afvalstoffen. Het register wordt minstens elke maand aangevuld met de meest recente gegevens. Bijgehouden identificatieformulieren kunnen ook fungeren als afvalstoffenregister.
- bijhouden kopieën identificatieformulieren als producent, bijhouden volledig ingevulde identificatieformulieren indien producent ook opdrachtgever is.
- scheidingsplicht: tenminste KGA van huishoudelijke oorsprong, glasafval, papier/karton, afval van plantaardige en dierlijke oliën en vetten, groenafval, textielafvalstoffen, afgedankte elektrische en elektronische apparatuur, afvalbanden, steenachtige fracties van bouw- en sloopafval, afgewerkte olie, gevaarlijke afvalstoffen, asbestcementhoudende afvalstoffen, afgedankte apparatuur en recipiënten die ozonafbrekende stoffen of gefluoreerde broeikasgassen bevatten en afvallandbouwfolies dienen afzonderlijk te worden opgehaald en/of ingezameld. Houten metaalresten kunnen samen worden ingezameld indien ze naderhand worden uitgesorteerd.

Het VLAREMA regelt de registratie van vervoerders (onderafdeling 6.1.2.) en de registratie van inzamelaars, afvalstoffenhandelaars of -makelaars (onderafdeling 6.1.3). Zowel voor de overbrenging van gevaarlijke als voor niet-gevaarlijke afvalstoffen is een registratie noodzakelijk.

Naast de voorwaarden die aan de registratie verbonden zijn, moet de inzamelaar, afvalstoffenhandelaar of -makelaar van gevaarlijke afvalstoffen ook over een intern kwaliteitsborgingssysteem beschikken. Dit kwaliteitsborgingssysteem moet gekeurd worden door een onafhankelijke keuringsinstelling. Voor sommige niet-gevaarlijke afvalstoffen kan deze regeling ook opgelegd worden. De registratie geldt voor een periode van tien jaar.

Gemeenten en verenigingen van gemeenten die huishoudelijke afvalstoffen en daarmee vergelijkbare afvalstoffen inzamelen, zijn van rechtswege geregistreerd als vervoerder van afvalstoffen en als inzamelaar, afvalstoffenhandelaar of -makelaar. Dit geldt ook voor:

1. de particulier die zijn afvalstoffen naar inzamelpunten van huishoudelijke afvalstoffen brengt;
2. de zelfstandige of kleine ondernemer (minder dan tien werknemers) die zijn afvalstoffen naar inzamelpunten van afvalstoffen brengt;
3. de producent van afvalstoffen die de afvalstoffen die zijn ontstaan uit verleende onderhoudsdiensten bij derden, naar zijn bedrijfsterrein of naar een verwerkingsinrichting brengt;
4. de leverancier van goederen die in het kader van de terugnameplicht, van de aanvaardingsplicht of van vrijwillige terugname, ter gelegenheid van een levering van goederen, lege verpakkingen of afgedankte goederen naar zijn bedrijfsterrein of naar een inzamelpunt voor afgedankte goederen brengt;
5. de houder van afvalstoffen, die in het kader van de terugnameplicht, van de aanvaardingsplicht of van vrijwillige terugname, de afvalstoffen terugbrengt naar zijn leverancier van soortgelijke goederen;
6. een erkend kringloopcentrum of de exploitant van een inrichting die de door hem ingezamelde afvalstoffen overbrengt naar die inrichting, waar afgedankte goederen die in aanmerking komen voor productthergebruik worden opgeslagen, gesorteerd, gereinigd of hersteld, en waar de scheiding in herbruikbare goederen en nietherbruikbare afvalstoffen plaatsvindt, evenals het transport van de niet-herbruikbare afvalstoffen na deze scheiding naar inzamelpunten van afvalstoffen.

Voor bovenvermelde gevallen geldt eveneens dat er geen identificatieformulier moet voorzien worden bij vervoer.

Elke afvalstof moet bij vervoer voorzien zijn van een identificatieformulier. Het bevat onder meer de aard, herkomst, hoeveelheid en EURAL-code van de afvalstof, gegevens van producent, ophaler, geregistreerde vervoerder en verwerker en datum van vervoer van de afvalstof. Bij de overbrenging van gevaarlijke afvalstoffen dient ook de producent te dateren en te tekenen. Indien de producent als opdrachtgever fungeert, dient hij de documenten ook te tekenen indien het vervoer betreft van niet-gevaarlijke afvalstoffen.

Voor huishoudelijke afvalstoffen of de daarmee vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen en voor de niet-gevaarlijke bedrijfsafvalstoffen die in één ophaalronde ('melkronde') opgehaald worden door een privé-overbrenger of in opdracht van de gemeente moet geen identificatieformulier worden voorzien.

e. In- en uitvoer van afvalstoffen conform Verordening EG nr. 1013/2006/EG

Het VLAREMA preciseert de toepassing van deze verordening voor het Vlaamse Gewest. De grensoverschrijdende overbrenging van afval wordt gereguleerd door de Verordening 1013/2006/EG. De verordening vervangt de Verordening 259/93/EEG. De verordening heeft tot doel het internationaal vervoer van afvalstoffen in kaart te brengen en een samenhangend en sluitend controlesysteem voor de overbrenging van afvalstoffen tot stand te brengen. De verordening maakt

onderscheid tussen afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing en afvalstoffen bestemd voor verwijdering. De afvalstoffen bestemd voor nuttige toepassing worden ingedeeld in de groene en de oranje lijst. Voor alle afvalstoffen bestemd voor verwijdering en voor afvalstoffen van de oranje lijst en voor niet-genoemde afvalstoffen, moet een kennisgeving gebeuren. Bij elke grensoverschrijdende overbrenging waarvoor een kennisgeving vereist is, dient een bankgarantie of gelijkwaardige verzekering gesteld te worden. In Vlaanderen gebeurt de coördinatie en het toezicht over de in- en de

uitvoer van afvalstoffen door de OVAM volgens de richtlijnen uit het VLAREMA (hoofdstuk 6).

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM): contactgegevens zie hoofdstuk 3
Websites: www.ovam.be > afval en materialen; navigator.emis.vito.be; www.vlaamsmaterialenprogramma.be; www.plan-c.eu (Plan C); www.c2cn.eu (Cradle to cradle network)
Publicatie: Handeleiding bij de afbakening van de afvalfase: materialen, afvalstoffen en grondstoffen in de kringloop: www.ovam.be > afval en materialen > beleid > wetgeving > publicaties.

1.3.3.3 Het Interregionaal Samenwerkingsakkoord Verpakkingsafval (ISA)

a. Toepassingsgebied

Onder deze wetgeving valt zowel "het verpakkingsafval van huishoudelijke oorsprong" (dit is verpakkingsafval afkomstig van de normale werking van huishoudens of die hiermee gelijkgesteld is) als "het verpakkingsafval van bedrijfsmatige oorsprong" (dit is verpakkingsafval die niet kan beschouwd worden als verpakkingsafval van huishoudelijke oorsprong).

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen tertiaire of vervoersverpakking, secundaire of verzamelverpakking en primaire of verkoopverpakking. Tertiaire verpakkingen geven steeds aanleiding tot bedrijfsmatig verpakkingsafval. Secundaire verpakkingen zijn steeds bedrijfsmatig, behalve deze van producten die dienen voor de normale werking van huishoudens en een maximum volume van 0,5 m³ hebben en die zo zijn ontworpen dat ze op het verkooppunt een verkoopseenheid vormen, de zogenaamde multipacks. Een primaire verpakking kan zowel huishoudelijk als bedrijfsmatig zijn. Om het verschil tussen huishoudelijke en bedrijfsmatige verpakkingen duidelijk te maken werd de 'Grijze Lijst' opgesteld.

b. De terugnameplicht

Centraal in het Samenwerkingsakkoord is de “terugnameplicht” die wordt opgelegd aan de “verpakkingsverantwoordelijken”.

Er zijn 4 types verpakkingsverantwoordelijken:

- Type A: elk bedrijf dat zijn goederen verpakt of laat verpakken in België voor de Belgische markt;
- Type B: elk bedrijf dat verpakte producten invoert of laat invoeren en deze op de Belgische markt verkoopt;
- Type C: de ontpakker van de ingevoerde producten: bijvoorbeeld grondstoffen, onderdelen, artikelen voor de showroom, alsook verpakkingsafval dat veroorzaakt wordt door het herconditioneren van goederen.
- Type D: de producent/importeur van serviceverpakkingen (bv kassazakken)

Per verpakking is er steeds 1 en slechts 1 verpakkingsverantwoordelijke. In principe is de verpakkingsverantwoordelijke een Belgisch bedrijf. De terugnameplicht betekent voor deze verpakkingsverantwoordelijken dat ze binnen een welbepaalde termijn bepaalde percentages voor recyclage en nuttige toepassing moeten bereiken voor het verpakkingsafval waarvoor zij individueel verantwoordelijk zijn. Onder nuttige toepassing vallen alle procédés die afval een nuttige functie geven. Recyclage en energetische valorisatie worden beschouwd als een vorm van nuttige toepassing. Voor elke verpakkingsverantwoordelijke worden de percentages bepaald ten opzichte van het totale gewicht van de éénmalige verpakkingen die gedurende het vorige kalenderjaar op de Belgische markt werden gebracht.

Er wordt aan de verpakkingsverantwoordelijken verschillende mogelijkheden geboden om deze percentages te bereiken.

Het kan in eigen beheer gebeuren of door een door de verpakkingsverantwoordelijke aangestelde publieke of private rechtspersoon (v.b. private ophalers of gespecialiseerde intercommunales). De verpakkingsverantwoordelijke kan de verplichting ook overdragen aan een erkend organisme, waarbij hij zich als lid aansluit, en dat de terugnameplicht van alle leden globaal op zich neemt. In het laatste geval voldoet hij aan de terugnameplicht indien het erkend organisme de percentages van recyclage en nuttige toepassing haalt voor het geheel van verpakkingsafval waarvoor het verantwoordelijk werd gesteld. De organisatie FOST PLUS respectievelijk VAL-I-PAC zijn erkend door de Interregionale Verpakkingscommissie (IVCIE) voor het huishoudelijk respectievelijk bedrijfsmatig verpakkingsafval. De IVCIE werd opgericht als een gemeenschappelijke instelling van de drie gewesten. De taken zijn onder meer de goedkeuring van de algemene preventieplannen en de erkenning van de organismen die de terugnameplicht op zich nemen.

c. De informatieplicht

De informatieplicht is de plicht van elke verpakkingsverantwoordelijke om de IVCIE jaarlijks op de hoogte te brengen van:

- de manier waarop hij zijn terugnameplicht vervult
- de hoeveelheid verpakking waarvoor hij verantwoordelijk is
- de behaalde percentages recyclage/nuttige toepassing

d. De preventieplicht

Elke verpakkingsverantwoordelijke die jaarlijks minstens 100 ton eenmalige verpakkingen in België aanbrengt of laat aanbrengen om de verpakte producten op de Belgische markt te brengen, alsook de verpakkingsverantwoordelijke die jaarlijks minstens 300 ton eenmalige verpakkingen op de Belgische markt brengt, is wettelijk verplicht om driejaarlijks een preventieplan in te dienen bij de IVCIE. In dit preventieplan moeten concrete acties voorgesteld worden om de hoeveelheid en schadelijkheid van het verpakkingsafval te beperken. Om aan zijn preventieplicht te voldoen kan de verpakkingsverantwoordelijke zich aansluiten bij een sectoraal preventieplan dat mogelijks door zijn beroepsfederatie wordt ingediend. Deze verpakkingsverantwoordelijken moeten tevens jaarlijks vóór 31 maart dit algemeen preventieplan evalueren.

e. Verplichtingen en tegemoetkomingen voor ontpakkers

Het samenwerkingsakkoord brengt ook verplichtingen mee voor de ontpakkers van bedrijfsmatig verpakte goederen. Zij moeten hun leveranciers, de verpakkingsverantwoordelijken, in staat stellen aan hun wettelijke verplichtingen te voldoen (b.v. het verpakkingsafval zelf nuttig toepassen en hiervan een bewijs geven aan de verpakkingsverantwoordelijke).

Indien de leverancier lid is van een erkend organisme, b.v. VAL-I-PAC, kan de ontpakker het verpakkingsafval ook laten ophalen door een operator naar keuze, zonder dat dit verpakkingsafval moet gesorteerd worden per leverancier.

Tenslotte zijn ook tegemoetkomingen voor ontpakkers voorzien, met als bedoeling de recyclage van specifieke verpakkingsmaterialen te stimuleren: de recyclagepremie en de containerpremie. De recyclagepremie is geldig voor kunststof of houten bedrijfsmatig verpakkingsafval dat in homogene fracties ter recyclage wordt aangeboden aan een VAL-I-PACoperator.

De premie voor hout is enkel geldig indien het hout vermalen wordt tot grondstof voor de vervaardiging van spaanplaten of voor compostering. De containerpremie is geldig voor bedrijfsmatig verpakkingsafval dat op Belgisch grondgebied gereïnd wordt en door de ontpakker in selectieve containers wordt aangeboden ter recyclage. Meer informatie over de premies op de website van VAL-I-PAC, www.valipac.be.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: De Interregionale Verpakkingscommissie (IVC): contactgegevens zie hoofdstuk 3

Websites: www.ivcie.be; www.valipac.be; www.fostplus.be

Publicatie: 'uw verpakkingen, uw verantwoordelijkheid': www.ivcie.be > downloads

1.3.4. Asbest

Met asbest moet men voorzichtig omgaan. Asbest is een verzamelnaam voor vezelachtige mineralen die gemengd worden met cement of kunststoffen tot slijtvaste, onbrandbare producten zoals golfplaten, buizen, etc. Wanneer de vezels vrijkomen, veroorzaken ze ernstige ziekten zoals asbestose en verschillende soorten kanker in het longstelsel van de mens. Dergelijk materiaal mag niet meer op de markt gebracht worden (KB van 23/10/2001) maar bij afbraakwerken is de kans groot dat men asbestafval overhoudt. Enkel werklieden die een speciale opleiding gevolgd hebben, mogen asbestwerkzaamheden uitvoeren.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg

Website: www.werk.belgie.be: o.a. lijst erkende asbestverwijderaars via 'welzijn op het werk' - 'chemische, kankerverwekkende en mutagene agentia'

Publicaties: 'Asbest: veelzijdig maar levensgevaarlijk' op www.health.belgium.be > milieu > chemische stoffen; 'Waar naar toe met asbestafval' op www.ovam.be > publicaties

1.3.5. Het mestdecreet

Voor de uitvoering van het mestdecreet doet de Vlaamse regering een beroep op de Mestbank, een afdeling van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM). De gevolgen van het mestdecreet laten zich niet alleen voelen in de landbouwbedrijven, maar ook in vele industriële bedrijven. Vanuit de industrie, en in het bijzonder vanuit de voedingsindustrie worden vele bijproducten en afvalstoffen als bodemverbeteraar of als meststof aangewend in de landbouwsector. De landbouwkundige aanwending van dergelijke meststof is onderworpen aan het mestdecreet en aan het VLAREMA. Onder een meststof wordt verstaan: elke één of meer stikstof- en/of fosforverbindingen bevattende stof die op het land wordt gebruikt ter bevordering van de gewasgroei, met inbegrip van dierlijke mest, afval van visteeltbedrijven en zuiverings-slib. Deze meststoffen omvatten dus de dierlijke

mest, de chemische meststoffen en de andere meststoffen. Bijgevolg ressorteren ook organisch-biologische afvalstoffen hieronder indien ze worden toegepast op cultuurgrond in Vlaanderen.

Wat mestverwerking betreft, werd het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking vzw opgericht. Het VCM organiseert het overleg tussen overheid en bedrijfsleven, stimuleert en begeleidt mestverwerkingsinitiatieven, verricht beleidsondersteunend werk en verstrekt eerstelijnsadvies en informatie aan bedrijven.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Vlaamse Landsmaatschappij: contactgegevens zie hoofdstuk 3

Websites: www.vlm.be en www.vcm-mestverwerking.be.

1.3.6. Decreet voor bodemsanering en bodembescherming

Nieuwe verontreiniging voorkomen en historische verontreiniging saneren zijn de belangrijkste doelstellingen van het Decreet voor bodemsanering en bodembescherming van 27 oktober 2006. Dit bodemdecreet volgt dat van 1995 op. Het is eenvoudiger en duidelijker en beantwoordt meer aan situaties uit de realiteit, zodoende kunnen saneringsplicht, overdrachten en procedures efficiënter aangepakt worden. Met het Vlaams Reglement rond de Bodemsanering, kortweg VLAREBO, goedgekeurd op 14 december 2007 en gepubliceerd op 22 april 2008, heeft het Vlaams gewest een concrete en volwaardige nieuwe bodemwetgeving. Het VLAREBO voert de bepalingen van het bodemdecreet uit. De nieuwe bodemwetgeving trad integraal in werking op 1 juni 2008.

Identificatie en inventarisatie van gronden

Jaren van inventariseren, onderzoeken en saneren hebben gegevens opgeleverd die gecentraliseerd zijn in drie bronnen: het grondeninformatieregister, de lijst met risico-inrichtingen en de gemeentelijke inventaris van risicogronden.

Grondeninformatieregister

In het grondeninformatieregister beheert OVAM gegevens over de bodemkwaliteit van gronden in Vlaanderen. Zowel verontreinigde als niet-verontreinigde gronden komen erin voor. OVAM neemt een grond op in het grondeninformatieregister wanneer ze over de volgende gegevens beschikt:

- De ligging van de grond;
- De identiteit van de eigenaar;
- Minstens één van de volgende gegevens over de grond:
- Informatie over de grond afkomstig uit de gemeentelijke inventaris
- Gegevens in verband met de bodemkwaliteit van de grond

De informatie uit het grondeninformatieregister kan o.a. opgevraagd worden via een bodemattest.

Lijst van risico-inrichtingen

'Risico-inrichtingen' zijn fabrieken, werkplaatsen, opslagplaatsen, machines, installaties, toestellen en handelingen die een verhoogd risico op bodemverontreiniging kunnen inhouden. Voor een oplist van de risico-inrichtingen verwijst VLAREBO naar de VLAREM indelingslijst (bijlage 1 van VLAREM), waar in kolom 8 de risico-inrichtingen zijn vastgesteld.

Gemeentelijke inventaris van risicogronden

Op basis van de lijst van risico-inrichtingen inventariseert de gemeente de activiteiten met een verhoogd risico op bodemverontreiniging die plaatsvinden of hebben plaatsgevonden op haar grondgebied. Deze inventaris is een verzameling van archiefgegevens die enkel aangeven dat op een bepaalde grond een bepaalde activiteit met een verhoogd risico op bodemverontreiniging wordt of werd uitgeoefend. Het is dus niet zeker dat deze grond ook effectief verontreinigd is. Deze gemeentelijke inventaris is openbaar.

Periodieke onderzoeksplicht bij de exploitatie van een risico-inrichting

Exploitanten van een risico-inrichting dienen periodiek de kwaliteit van de bodem te controleren. Ze moeten een oriënterend onderzoek laten uitvoeren om eventuele problemen tijdig vast te stellen. Een oriënterend onderzoek geldt ook steeds bij de sluiting, faillissement of vereffening van een risico-inrichting of bij overdracht of onteigening van een risicoground.

Categorie	Eerste oriënterend onderzoek bij OVAM				Vervolgens om de
	Start bedrijf				
	Vóór 29.10.95	Tussen 29.10.95 en 01.06.08	Na 01.06.08		
			Reeds oriënterend onderzoek binnen 10j voor start exploitatie		
			ja	nee	
=> eerste onderzoek aantal jaren na start van de exploitatie					
A	Vóór 31.12.2013	Vóór 31.12.2017	< 20 jaar	< 12 j	20 jaar
B	Vóór 31.12.2011	Vóór 31.12.2015	10 jaar	6 j	10 jaar

In de lijst van risico-inrichtingen (kolom 8 van de VLAREM indelingslijst) kan aan de hand van de exacte activiteiten van een bedrijf nagegaan worden in welke categorie het bedrijf valt, en dus of (en met welke frequentie) een periodiek onderzoek moet uitgevoerd worden.

Overdracht van gronden

'Overdracht' van gronden wordt zeer ruim geïnterpreteerd, de uitgebreide definitie ervan kan in het decreet worden teruggevonden. In Vlaanderen kan geen enkele grond worden overgedragen zonder bodemattest. Dit attest geeft een overzicht van de informatie weer die in het Gronden-informatieregister over een grond beschikbaar is en vermeldt daarbij de informatiebronnen. Zijn er geen gegevens beschikbaar, dan staat dat letterlijk op het bodemattest. Het is de verkoper die het attest dient aan te vragen bij OVAM. Bij overdracht van een risicoground is er naast een bodemattest ook een oriënterend bodemonderzoek nodig. Is er een mogelijke verontreiniging, dan kan er een beschrijvend bodemonderzoek volgen en eventueel zelfs een sanering.

Een oriënterend bodemonderzoek is een eerste, verkennend bodemonderzoek dat nagaat of op de risicolocatie bodemverontreiniging aanwezig is. Het probeert om een eerste zicht te krijgen op de ernst van die verontreiniging. In bepaalde gevallen is er voor de overdracht geen nieuw oriënterend bodemonderzoek nodig. Namelijk als er al eerder een oriënterend bodemonderzoek op de grond werd uitgevoerd en sindsdien de risico's verdwenen of voldoende ingeperkt zijn. De juiste voorwaarden en situaties waarbij onderzoek niet langer nodig is kan terug gevonden worden in de wetgeving.

Als blijkt dat er mogelijk ernstige bodemverontreiniging is, moet er een beschrijvend bodemonderzoek plaatsvinden. Het beschrijvend bodemonderzoek geeft een precies beeld van de verontreiniging en geeft duidelijkheid aan of er saneringswerken noodzakelijk zijn.

Een bodemsaneringsproject is noodzakelijk als er een ernstige bodemverontreiniging op de grond aanwezig is. Het project vergelijkt de mogelijke saneringstechnieken en selecteert de best beschikbare saneringstechniek die geen overmatige kosten met zich meebrengt. Als OVAM het project conform verklaart geldt dat ook als milieuvergunning en stedenbouwkundige vergunning.

Indien een risicoground, die gesaneerd moet worden, wordt overgedragen, moet de overdrager of de verwerver een eenzijdige verbintenis tekenen dat hij de saneringswerken zal uitvoeren en een financiële zekerheid stellen om deze verbintenis te waarborgen. Indien later de sanering niet (tijdig) uitgevoerd wordt, kan de OVAM het geld van de financiële zekerheid claimen en daarmee de bodemsanering laten uitvoeren. Indien het de verwerver is die de nodige garanties stelt, dan kan de

overdracht van een risicoground via een versnelde procedure gebeuren en dit al na het beschrijvend onderzoek. Dit kan nuttig zijn bij bijvoorbeeld een dringende verhuis van een zonevreemd bedrijf. Het is daarom handig om de versnelde overdracht te combineren met de mogelijkheid om oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek in één onderzoeksfase uit te voeren, de wetgeving geeft hieromtrent meer informatie.

Het zijn erkende bodemsaneringsdeskundigen die de nodige onderzoeken leiden en uitvoeren in opdracht van de verkoper.

Sanering

Op gronden met een nieuwe bodemverontreiniging (bodemverontreiniging tot stand gekomen na 28 oktober 1995) wordt overgegaan tot een beschrijvend onderzoek indien blijkt dat er ernstige aanwijzingen zijn dat de bodemsaneringsnormen worden overschreden of dreigen overschreden te worden. Indien het beschrijvend bodemonderzoek aantoont dat de bodemsaneringsnormen overschreden zijn, moet gesaneerd worden. Bodemsanering is er bij nieuwe bodemverontreiniging

op gericht om de richtwaarden van de bodemkwaliteit te realiseren. Is dit niet mogelijk met de best beschikbare technieken omwille van de kenmerken van de bodemverontreiniging of van de verontreinigde grond, dan wordt de bodemsanering er minstens op gericht een betere bodemkwaliteit te verwezenlijken dan bepaald door de toepasselijke bodemsaneringsnormen. Is ook dit niet mogelijk dan worden zo nodig gebruiks- of bestemmingsbeperkingen opgelegd.

Op gronden met historische bodemverontreiniging (bodemverontreiniging tot stand gekomen vóór 29 oktober 1995) wordt overgegaan tot een beschrijvend bodemonderzoek als er duidelijke aanwijzingen zijn van een ernstige bodemverontreiniging.

Op gronden met historische bodemverontreiniging wordt overgegaan tot bodemsanering als het beschrijvend bodemonderzoek de aanwezigheid van een ernstige bodemverontreiniging aantoont. De Vlaamse Regering wijst op voorstel van OVAM die gronden aan met een ernstige historische bodemverontreiniging waar bodemsanering prioritair moet plaatsvinden. Sanering is er in dit geval op gericht om te vermijden dat de bodemkwaliteit een risico oplevert of kan opleveren tot nadelige beïnvloeding van mens of milieu door gebruik te maken van de beste beschikbare techniek die geen overmatig hoge kosten met zich meebrengt. Indien dit niet mogelijk is worden er zo nodig gebruiks- of bestemmingsbeperkingen opgelegd.

Op gronden met een gemengde bodemverontreiniging (bodemverontreiniging bestaande uit een deel historische en een deel nieuwe verontreiniging) en waarop een onderscheid kan gemaakt worden tussen de historische en de nieuwe bodemverontreiniging, worden de respectievelijke bepalingen voor elke soort toegepast. Is er geen onderscheid mogelijk dan wordt zo accuraat mogelijk een verdeling gemaakt in een deel dat naar alle redelijkheid als nieuwe verontreiniging kan worden beschouwd en een deel dat naar alle redelijkheid als historische verontreiniging kan worden beschouwd.

Afhankelijk of het gaat om een nieuwe, historische of gemengde bodemverontreiniging wordt ook de saneringsplichtige aangeduid en worden de mogelijkheden van vrijstelling van saneringsplicht en de saneringsfinanciering bepaald.

Schadegevallen (onvoorziene gebeurtenissen die aanleiding geven tot bodemverontreiniging)

De behandeling van bodemverontreiniging bij schadegevallen is in het bodemdecreet vastgelegd en kan toegepast worden enkel op schadegevallen die:

- binnen de termijn van veertien dagen gemeld worden bij de bevoegde overheid en,
- waarbij de effectieve behandeling kan worden uitgevoerd binnen 180 dagen vanaf de melding of vanaf de vaststelling door de bevoegde overheid

Voor de klasse 1-inrichtingen en alle percelen in beheer of in eigendommen van gemeenten is de OVAM de bevoegde overheid. In alle andere gevallen is de gemeente bevoegd. Voldoet het schadegeval niet aan de bepalingen en/of niet aan de definitie, dan geldt de verplichting om over te gaan tot het (beperkt) beschrijvend bodemonderzoek en om de bodemsanering uit te voeren en te (pre)financieren.

Uitgegraven bodem

Het beheersen van de verspreiding van verontreinigde uitgegraven bodem en het voorkomen van nieuwe bodemverontreiniging vormen de basisdoelstellingen van de regelgeving grondverzet.

Vanuit preventief oogpunt reglementeert de Vlaamse Regering het gebruik van uitgegraven bodem:

- Door een onderzoeksverplichting naar de kwaliteit van de uitgegraven of uit te graven bodem op te leggen via de opmaak van het technisch verslag;
- Door een kader met de gebruiksmogelijkheden van de uitgegraven bodem vast te leggen;
- Door de levering van de uitgegraven bodem op de plaats van het beoogde gebruik te laten attesteren via het bodembeheerrapport;
- Door de verantwoordelijkheden van verschillende actoren in het grondverzet vast te leggen.

Vanuit curatief oogpunt reglementeert de Vlaamse Regering het gebruik van de uitgegraven bodem door een traceerbaarheidsprocedure voor het gebruik van de uitgegraven bodem vast te leggen. In deze traceerbaarheidsprocedure worden de verschillende verantwoordelijken in het proces van het gebruik van de uitgegraven bodem aangeduid. Deze procedure maakt het mogelijk om het verband te leggen tussen de plaats van herkomst van de uitgegraven bodem en de plaats van gebruik of beoogd gebruik van de uitgegraven bodem. Het is de bedoeling op cruciale momenten elke betrokken partij op haar verantwoordelijkheid te wijzen en met gerichte controles correct gedrag aan te moedigen, het is niet de bedoeling om een procescontrole uit te voeren.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: OVAM (contactgegevens zie hoofdstuk 3)

Websites: www.ovam.be > Bodem

lijsten van erkende bodemsaneringsdeskundigen; hulpfunctie overdrachten; formulieren voor aanvraag bodemattest, melding overdracht, ...

Publicaties: 'Handleiding overdrachten' op www.ovam.be > publicaties; 'Leidraad voor het werken met uitgegraven bodem' op www.ovam.be > publicaties

1.3.7. Legionella

Op 4 mei 2007 werd het nieuwe Legionellabesluit gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en ging het ook meteen van kracht. Het besluit vervangt de legionellawetgeving van 11 juni 2004. De bedoeling van deze wetgeving is de preventie van de veteranenziekte of legionellose, een potentieel ernstige longontsteking die kan optreden door het inademen van warmwaterdruppeltjes die met legionellabacteriën besmet zijn. Deze bacteriën ontwikkelen zich het best in stilstaand water met een temperatuur tussen 25 en 50 °C.

Sanitaire installaties worden ingedeeld in risicocategorieën. Hoogrisico-inrichtingen zijn voor het publiek toegankelijke inrichtingen die instaan voor de behandeling, verzorging of huisvesting van gevoelige personen (bv. ziekenhuizen, rusthuizen...).

Matigrisico-inrichtingen zijn voor het publiek toegankelijke inrichtingen met een collectieve warmwaterinstallatie (bv. hotels, sportcomplexen...). Collectief betekent dat per dag 15 of meer personen, exclusief de werknemers, potentieel kunnen blootgesteld worden aan de bacterie.

Andere niet-sanitaire installaties zoals koeltorens, klimaatregelingsystemen, tandheelkundige units en exposities worden niet meer ingedeeld in risicocategorieën. Voor elk van deze installaties worden specifieke voorschriften opgelegd.

De bestaande installaties dienden vóór 4 mei 2008 een beheersplan op te maken. Nieuwe installaties moeten vóór de eerste gebruikname een beheersplan opmaken. De grens tussen bestaand en nieuw is de datum van inwerkingtreding van het

besluit (4/5/2007). Installaties waarvoor de bouwvergunning vóór 4/11/2007 werd aangevraagd, worden ook als bestaande installaties beschouwd. Voor de nieuwe installaties wordt geëist dat ze voldoen aan de Best Beschikbare Technieken (BBT).

De maatregelen die genomen worden in het kader van het uitvoeren van het beheersplan en de bijhorende relevante gegevens, moeten genoteerd worden in een register dat ter inzage ligt van de toezichthoudende ambtenaar. Het toezicht gebeurt door de afdeling Toezicht Volksgezondheid. Enkel voor koeltorens moet een melding gebeuren aan deze afdeling.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Vlaams Agentschap Zorg & Gezondheid – Team milieugezondheidszorg – Afdeling Toezicht volksgezondheid: contactgegevens zie hoofdstuk 3

Website: www.zorg-en-gezondheid.be/legionella.aspx

Publicatie: BBT voor Legionella-beheersing in nieuwe sanitaire installaties: www.emis.vito.be

1.3.8. Wetgeving inzake beheersing van zware ongevallen

Betrokken overheidsdiensten

Met het samenwerkingsakkoord (SWA, omzetting SEVESO II-richtlijn) worden zowel de informatiestroom als de inspectie omtrent Seveso-bedrijven gestroomlijnd. Er is één dienst per gewest aangeduid die de informatiestroom naar de overheid moet kanaliseren (coördinerende dienst). Voor Vlaanderen is dit de dienst Veiligheidsrapportering binnen Departement LNE. Tevens is per gewest één dienst op federaal niveau aangeduid die de inspecties coördineert, namelijk de Afdeling Toezicht Chemische Risico's en één gewestelijke inspectiedienst, namelijk afdeling Toezicht zware risicobedrijven van de Afdeling Milieu-inspectie (TZR). De inspecteurs van die diensten vormen samen het Seveso-inspectieteam.

Voor de beoordeling van het veiligheidsrapport zijn tevens de Algemene Directie van de Civiele Bescherming en de brandweer bevoegd.

De verplichtingen van de exploitant

De SEVESO II-richtlijn viseert twee groepen bedrijven die aan verschillende verplichtingen moeten voldoen. Seveso-inrichtingen worden onderverdeeld in hogedrempelinrichtingen en lagedrempelinrichtingen. De aanduiding gebeurt op basis van de aard en hoeveelheden gevaarlijke stoffen die in die inrichting aanwezig zijn. Voor een aantal met naam genoemde gevaarlijke stoffen enerzijds, en een aantal categorieën van gevaarlijke stoffen anderzijds, werden twee drempelwaarden

bepaald: een hoge drempelwaarde en een lage drempelwaarde. Exploitanten van inrichtingen die de lage drempelwaarde overschrijden hebben minder verplichtingen dan exploitanten die de hoge drempelwaarde overschrijden. Voor de indeling van het bedrijf moet rekening gehouden worden met de sommatieregel. De sommatieregel houdt in dat bepaalde categorieën van gevaarlijke stoffen worden samengeteld (op basis van de toxische eigenschappen, de fysisch-chemische en de

ecotoxische eigenschappen), samen met de met naam genoemde gevaarlijke stoffen die dezelfde gevaareigenschappen hebben als deze van de categorieën waarmee ze samengeteld worden. Dit laatste betekent dat men moet bepalen tot welke gevarencategorie(ën) de aanwezige met naam genoemde gevaarlijke stoffen behoren.

Lagedrempelinrichting	Hogedrempelinrichting
algemene zorgplicht en aantoonplicht: <ul style="list-style-type: none"> • alle nodige maatregelen treffen om zware ongevallen te voorkomen en de gevolgen voor mens en milieu te beperken; • altijd aan de bevoegde inspectiediensten kunnen aantonen dat alle opgelegde noodzakelijke maatregelen effectief zijn genomen. 	
kennisgeving	
acties bij een zwaar ongeval	
document 'preventiebeleid voor zware ongevallen'	veiligheidsbeheersysteem veiligheidsrapport SWA-VR: uiterlijk drie maanden vóór de opstart van de installatie
intern noodplan	intern noodplan, met specifieke eisen, waaronder link met het externe noodplan
	heffing (zie 1.2.5. De heffing op Seveso-bedrijven)

Tabel 5: Overzicht van de verplichtingen van de exploitant van een Seveso-inrichting

Daarnaast bestaat de verplichting volgens VLAREM I voor hogedrempelinrichtingen om bij een milieuvergunningaanvraag een omgevingsveiligheidsrapport (OVR) te voegen. Het omgevingsveiligheidsrapport dient vroeger dan het SWA-VR, cfr. het samenwerkingsakkoord, opgemaakt te zijn. Wel is ervoor gezorgd dat de vorm en de opbouw van beide rapporten zodanig zijn opgezet, dat een omgevingsveiligheidsrapport met weinig moeite kan worden uitgebouwd tot een SWA-VR.

De derde soort van veiligheidsrapportage, de ruimtelijke veiligheidsrapportage (RVR), is van toepassing bij de opmaak van sommige ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Samengevat:

- OVR: moet bij de milieuvergunningaanvraag gevoegd worden
- SWA-VR: uiterlijk 3 maanden voor de inbedrijfsstelling + 5-jarig te herzien.

Vanaf 1 juli 2015 wordt deze Seveso II-richtlijn volledig vervangen door de Seveso III-richtlijn die op 24 juli 2012 gepubliceerd werd. De huidige Seveso II-richtlijn diende aangepast te worden in functie van de CLP-verordening die voor de indeling van gevaarlijke stoffen in de plaats komt van de stoffen- en de preparatenrichtlijn die beide met ingang van 1 juli 2015 worden ingetrokken. In de Seveso III-richtlijn wordt ook meer de nadruk gelegd op het inlichten van het publiek en het ter beschikking stellen van informatie. Verder worden er meer strikte standaards en termijnen ingevoerd voor inspectie om een effectieve implementatie van veiligheidsmaatregelen te verzekeren.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, dienst Veiligheidsrapportering (contactgegevens zie hoofdstuk 3)

Websites: www.lne.be/themas/veiligheidsrapportage; www.werk.belgie.be/acr.aspx

1.3.9. Andere regelgeving van belang voor de milieuverantwoordelijke (ARAB, Codex)

Eén van de pijlers van de Belgische wetgeving betreffende welzijn op het werk is de Wet betreffende het welzijn van de werknemers tijdens de uitvoering van hun werk (de Welzijnswet). Dit is de basiswet betreffende de bescherming van de veiligheid en de gezondheid op het werk. De uitvoeringsbesluiten van de Welzijnswet (KB's) werden tot 1993 gebundeld in het Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming (ARAB) en sinds 1994 in de Codex over het Welzijn op het werk (Codex).

Er bestaat een duidelijke link tussen de milieuwetgeving en de ARAB-wetgeving, de stiefmoeder van de VLAREM-wetgeving. Het ARAB werd vastgesteld bij het Besluit van de Regent van 11 februari 1946 en werd later meermaals gewijzigd. Met de intrede van het VLAREM werden bij besluit van 6 februari 1991 de titels I en IV van het ARAB opgeheven, zodat momenteel

een sterk afgeslankte versie overblijft. Vanaf 1993 werd het ARAB geleidelijk aan “geleegd” en werd de Codex over het welzijn op het werk opgevuld.

De grootste zorg van de milieucoördinator of milieuverantwoordelijke in het bedrijf is het waken over de naleving van de milieuwetgeving. Maar milieuwetgeving gaat verder dan de klassieke VLARE-M, -MA en -BO-teksten. In de uitvoering van zijn taak bestaat er bijgevolg vaak een functioneringsoverlapping met de preventieadviseur.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (contactgegevens zie hoofdstuk 3)
Website: www.werk.belgie.be > Welzijn op het werk

1.4. HANDHAVING VAN DE MILIEUHYGIËNEWETGEVING

Wettelijke basis

Het milieuhandhavingsdecreet werd goedgekeurd op 21/12/2007 (BS 29/02/2008) en werd ingevoegd als titel XVI van het decreet algemene bepalingen inzake milieubeleid van 5/4/1995. Het uitvoeringsbesluit werd goedgekeurd op 12/12/2008 (BS 10/02/2009), waardoor het decreet van kracht is sedert 1 mei 2009.

Waarover gaat het?

Milieuhandhaving kan worden omschreven als: ‘zorgen dat de milieuregelgeving wordt nageleefd, door toezicht en door toepassing van privaatrechtelijke, administratiefrechtelijke en strafrechtelijke middelen’.

Het milieuhandhavingsdecreet zorgt voor een vereenvoudiging en een harmonisatie van de handhavings-instrumenten die vroeger in elke sector (afval, vergunningen, bodemsanering..) afzonderlijk werden bepaald.

Belangrijk is vooral dat de mogelijkheden voor administratieve (bestuurlijke) handhaving via het opleggen van geldboetes en dwangmaatregelen uitgebreid werden, waardoor kleine inbreuken beter en sneller bestraft kunnen worden.

Anderzijds is er voor een stuk depenalisatie, aangezien dergelijke kleine overtredingen dus niet meer strafrechtelijk vervolgd zullen worden. Daarnaast hebben de toezichthouders ook steeds de mogelijkheid om pas na raadgevingen en aanmaningen over te gaan tot feitelijke handhaving.

Milieu-inbreuken versus milieumisdrijven

Het Milieuhandhavingsdecreet maakt een onderscheid tussen enerzijds milieu-inbreuken en anderzijds milieumisdrijven, hetgeen van essentieel belang is voor de verdere handhaving.

Milieu-inbreuken

Milieu-inbreuken zijn lichte overtredingen op administratieve formaliteiten, zonder gevaar voor de mens of het milieu. In het uitvoeringsbesluit heeft de Vlaamse Regering lijsten opgesteld welke overtredingen hieronder dienen begrepen te worden. Het betreft hier o.a. inbreuken m.b.t. erkenningsvoorwaarden, attesten, rapporten, procedures, ...

Bij de vaststelling van een milieu-inbreuk volgt geen strafrechtelijke vervolging (depenalisatie). Er wordt dus geen PV opgesteld, enkel een ‘verslag van vaststelling’. Milieu-inbreuken kunnen enkel via bestuurlijke weg gehandhaafd worden via een zgn. bestuurlijke maatregel en/of “exclusieve bestuurlijke geldboete”.

Milieumisdrijven

Milieumisdrijven zijn overtredingen die wel een gevolg kunnen hebben voor de mens of het milieu. Het gaat dan vooral over schendingen m.b.t. emissies of afval of overtredingen die kunnen leiden tot gezondheidsschade, zoals bvb. het lozen van afvalwater in strijd met de milieuvergunning, het uitvoeren van afvalstoffen naar derde landen zonder goedkeuring van de betrokken overheden, ...

Voor milieumisdrijven wordt bij de vaststelling wel een PV opgesteld. Strafrechtelijke vervolging blijft mogelijk, maar is niet meer vanzelfsprekend het geval. Het parket moet binnen een termijn van 180 dagen beslissen of er strafrechtelijk vervolgd wordt (gevangenisstraf of strafrechtelijke geldboete) of niet. In dit laatste geval kan ev. wel nog een 'alternatieve' bestuurlijke geldboete opgelegd kan worden.

In elk geval kunnen ook bestuurlijke maatregelen of veiligheidsmaatregelen opgelegd worden om de schade aan het leefmilieu stop te zetten of te herstellen.

Bestuurlijke en strafrechtelijke handhaving

Bestuurlijke handhaving

De mogelijkheden voor bestuurlijke handhaving werden door het Milieuhandavingsdecreet sterk uitgebreid:

- een bestuurlijke geldboete: deze geldboeten worden onderverdeeld in exclusieve en alternatieve geldboeten, naar gelang het gaat om een milieu-inbreuk, respectievelijk een milieumisdrijf. Deze geldboetes kunnen oplopen tot 50.000 euro (exclusieve geldboete) of 250.000 euro (alternatieve geldboete).
- drie bestuurlijke maatregelen (of een combinatie ervan):
- bevel tot staking: dit is een bevel vanwege de bevoegde toezichthouder aan de vermoedelijke overtreder om bepaalde activiteiten, werkzaamheden of het gebruik van zaken te staken (bijvoorbeeld de onmiddellijke stopzetting van een niet vergunde afvalwaterlozing);
- bevel tot regularisatie: dit is een bevel vanwege de bevoegde toezichthouder aan de vermoedelijke overtreder om bepaalde maatregelen te nemen met de bedoeling een milieu-inbreuk of milieumisdrijf te beëindigen, zijn gevolgen ongedaan te maken en herhaling ervan te voorkomen (bijvoorbeeld het bevel om een bepaalde vergunning aan te vragen);
- bestuursdwang: hier treedt de bevoegde toezichthouder zelf feitelijk op tegen de vastgestelde milieu-inbreuk of het milieumisdrijf (bijvoorbeeld verzegeling van bedrijfsinstallaties).

Deze maatregelen kunnen zowel bij een milieu-inbreuk als -misdrijf opgelegd worden.

Strafrechtelijke handhaving

In het geval van een milieumisdrijf kan het parket op basis van het PV beslissen dat strafrechtelijke vervolging gewenst is. De strafrechtelijke handhaving zal dan uitsluitend gebeuren via strafrechtelijke geldboeten en desgevallend gevangenisstraffen. Dit spoor wordt volledig afgestemd op het (federale) Strafwetboek.

Pure administratieve overtredingen (bvb. het niet of laattijdig invullen van formulieren) worden uitsluitend bestuurlijk gehandhaafd (depenalisatie), aangezien deze beschouwd worden als een inbreuken en niet als een misdrijven.

EXTRA INFORMATIE

Bevoegde overheid: Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, afdeling Milieuhandhaving, Milieuschade en Crisisbeheer (contactgegevens zie hoofdstuk 3)

Website: www.lne.be/themas/handhaving

2. Wegwijs in de Vlaamse overheidsdiensten

Het Vlaamse milieubeleid wordt uitgebouwd onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister voor Leefmilieu (figuur 3). Naar aanleiding van het decreet rond het Beter Bestuurlijk Beleid, om de overheid transparanter en slagvaardiger te maken, is de Vlaamse Milieuadministratie de voorbije jaren grondig geherstructureerd.

Sinds 1 april 2006 zijn 13 nieuwe beleidsdomeinen gestart, waaronder Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE). Voor elk beleidsdomein werd een Vlaams Ministerie opgericht, dat bestaat uit een departement en een aantal interne agentschappen (zonder rechtspersoonlijkheid). Daarnaast kan een beleidsdomein ook nog extra (interne of externe) agentschappen omvatten.

Binnen het beleidsdomein LNE neemt het gelijknamige departement een centrale rol op. De Agentschappen nemen de uitvoering van een specifiek onderdeel van het milieubeleid voor hun rekening.

Voor de financiering van haar milieubeleid kan het Vlaamse Gewest putten uit het Milieu- en Natuur (MINA)-fonds. Dit fonds wordt gevoed met de opbrengsten van milieueffingen en van administratieve geldboeten betaald voor milieudelicten.

De Vlaamse regering wordt over het milieubeleid geadviseerd door de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV). De SERV structureert het overleg tussen de sociale partners (werkgevers en werknemers), adviseert de Vlaamse regering over alle sociaal-economisch belangrijke onderwerpen en formuleert bovendien op eigen initiatief standpunten en aanbevelingen over socio-economische onderwerpen.

Daarenboven laat de Vlaamse regering zich inzake haar milieubeleid adviseren door de MINA-Raad. Deze Raad is samengesteld uit vertegenwoordigers van milieu- en natuurverenigingen, sociale partners en deskundigen.

Het milieuparaat steunt op vier pijlers, met name:

- Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE);
- de Agentschappen;
- de wetenschappelijke instellingen, waaronder de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (Vito);
- Participatiemaatschappij Vlaanderen (PMV).

Hiernaast ondersteunt het Agentschap voor Innovatie door Wetenschap en Technologie (IWT) projecten inzake milieuonderzoek.

2.1. DEPARTEMENT LEEFMILIEU, NATUUR EN ENERGIE (LNE)

Het Departement LNE staat in voor de voorbereiding, opvolging en evaluatie van het Vlaamse milieubeleid en van de beleidsuitvoering, en kan gezien worden als de centrale pijler van het hele milieubeleidapparaat.

Duurzaamheid, integratie en afstemming staan hierbij centraal. Het departement ondersteunt en voert zelf ook sensibiliseringsacties uit, zorgt voor de handhaving van het milieubeleid en behandelt milieuvergunningdossiers en erkenningen.

Het departement bestaat uit:

- Milieu-integratie en subsidieringen
- Management Ondersteunende Diensten (MOD)
- Algemene zaken, communicatie en Juridische Dienst
- Centraal Databeheer
- Internationaal Milieubeleid
- Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen
Staat in voor duurzaam beheer, monitoring en bescherming tegen verontreiniging en aantasting van de bodem en de ondergrond, inclusief de valorisatie van natuurlijk rijkdommen
Werkt naast het hoofdbestuur, decentraal vanuit twee Vlaamse provincies

- Lucht, Hinder, Risicobeheer, Milieu & Gezondheid
Ondersteunt, coördineert en bereidt de uitvoering van het Vlaamse beleid voor i.v.m. het bestrijden van luchtverontreiniging, klimaatwijziging en milieuhinder; het beheersen van milieurisico's en het vermijden van negatieve gezondheidseffecten door milieuverontreiniging.
- Milieu-, Natuur- en Energiebeleid
Staat in voor beleidsvoorbereiding en -evaluatie, beleidsonderbouwing en het instrumentarium en milieueconomie, voor het gebiedsgericht beleid en het doelgroepenbeleid, en voor milieueffect- en veiligheidsrapportering
- Milieuvergunningen
Bereidt het milieuvergunningenbeleid voor en evalueert dit; Behandelt erkenningen in verband met de milieuregeling;
Werkt naast het hoofdbestuur, decentraal vanuit de vijf Vlaamse provincies.
- Milieu-inspectie
Tekent het handhavingsbeleid uit en houdt toezicht op zware risicobedrijven; Werkt naast het hoofdbestuur, decentraal vanuit de vijf Vlaamse provincies.
- Milieuhandhaving, milieuschade en crisisbeheer
- Financiën en overheidsopdrachten

2.2. DE AGENTSCHAPPEN

De agentschappen voeren het beleid uit en geven beleidsinput over leefmilieu, natuur en energie. De agentschappen en het departement overleggen op gestructureerde wijze en wisselen systematisch informatie uit.

Het Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie omvat volgende agentschappen:

a. Agentschap voor Natuur en Bos, ANB

ANB ondersteunt het duurzaam beheer en het versterken van natuur-, bos- en groenvoorzieningen en beheert groene domeinen van het Vlaamse Gewest en partners. Website www.natuurenbos.be.

b. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO

INBO verricht wetenschappelijk onderzoek naar ontwikkeling en duurzaam gebruik van de natuur en stelt natuurjaarrapporten op. Website www.inbo.be.

c. Vlaams Energieagentschap, VEA

VEA voert het op duurzaamheid gerichte energiebeleid uit door het bevorderen van rationeel energieverbruik en milieuvriendelijke energieproductie. Website www.energiesparen.be.

ANB, INBO en VEA vormen samen met het Departement LNE het Vlaamse Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie.

d. Vlaamse Milieumaatschappij, VMM

- ondersteunt de bescherming en het herstel van de lucht- en waterkwaliteit;
- beoordeelt de toestand van lucht en water en rapporteert (twee)jaarlijkse via MIRA over de milieutoestand;
- reguleert en integreert het waterbeleid.

Concreet is de VMM belast met onder meer de uitbouw van meetnetten voor de kwaliteit van de oppervlaktewateren, voor de kwaliteit van de lucht en voor het meten van vuilvrachten van geloosde afvalwaters. Tevens stelt de VMM jaarlijks vuilvrachtenbalansen per stroom- en rivierbekken en investeringsprogramma's voor de zuivering van rioolafvalwater op.

Het berekenen en innen van de milieuheffing op afvalwater en op grondwaterwinning gebeurt door VMM (www.vmm.be).

e. Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, OVAM

OVAM staat in voor het duurzaam beheer van de afvalstromen en -stoffen en voor de bodemsanering en de aanpak van bodemverontreiniging.

Het takenpakket van de OVAM is zeer uitgebreid. De belangrijkste taken naar het bedrijfsleven toe in verband met afval zijn:

- het toezicht op het achterlaten van afvalstoffen, de meldingsplicht, afgifteplicht, transport en ophaling van afvalstoffen, in- en uitvoer van afvalstoffen;
- de inning van milieuheffingen op afvalstoffen;
- het erkennen van ondernemingen die afvalstoffen ophalen of verwerken en het registreren van vervoerder van afvalstoffen;
- verlenen van advies bij het afleveren van milieuvergunningen;
- bevoegde autoriteit in het kader van de controle en de behandeling van aanvragen tot in- of uitvoer van afvalstoffen;
- medewerking verlenen aan het opstellen van het milieubeleidsplan en het milieujaarprogramma, ontwerp en toezicht houden op de uitvoering van sectorale uitvoeringsplannen;
- uitbouw van een databank voor afvalstoffen.

Verder werkt de OVAM een actief voorkomings- en recyclagebeleid uit en verstrekt ze informatie naar verschillende doelgroepen (sensibilisering). Een belangrijk voorbeeld is het PRESTI-programma (PREventie van afval en STImulering van milieuzorg binnen het bedrijf) dat door de OVAM georkestreerd wordt.

In verband met bodem heeft de OVAM onder meer volgende taken:

- afleveren van de bodemattesten;
- het opstellen en aanvullen van het register van de verontreinigde gronden;
- het aanmanen tot bodemsanering bij historische verontreiniging;
- het afleveren van een conformiteitsattest voor het bodemsaneringsproject;
- het erkennen van bodemsaneringsdeskundigen.

Tevens kan de OVAM ambsthalf overgaan tot bodemsanering indien de eigenaar volgens het bodemsaneringsdecreet hiertoe niet verplicht is (zie "Bodemsaneringsdecreet"). Website www.ovam.be.

f. Vlaamse Landmaatschappij, VLM

VLM streeft naar een kwaliteitsvolle inrichting van de open ruimte en staat in voor de beheersing van de mestoverschotten. Concreet staat de VLM o.a. in voor de landinrichting en voor de uitvoering van ruilverkavelingsprojecten en met de uitbouw en het beheer van een grond-databank en van het Geografisch Informatiesysteem (GIS).

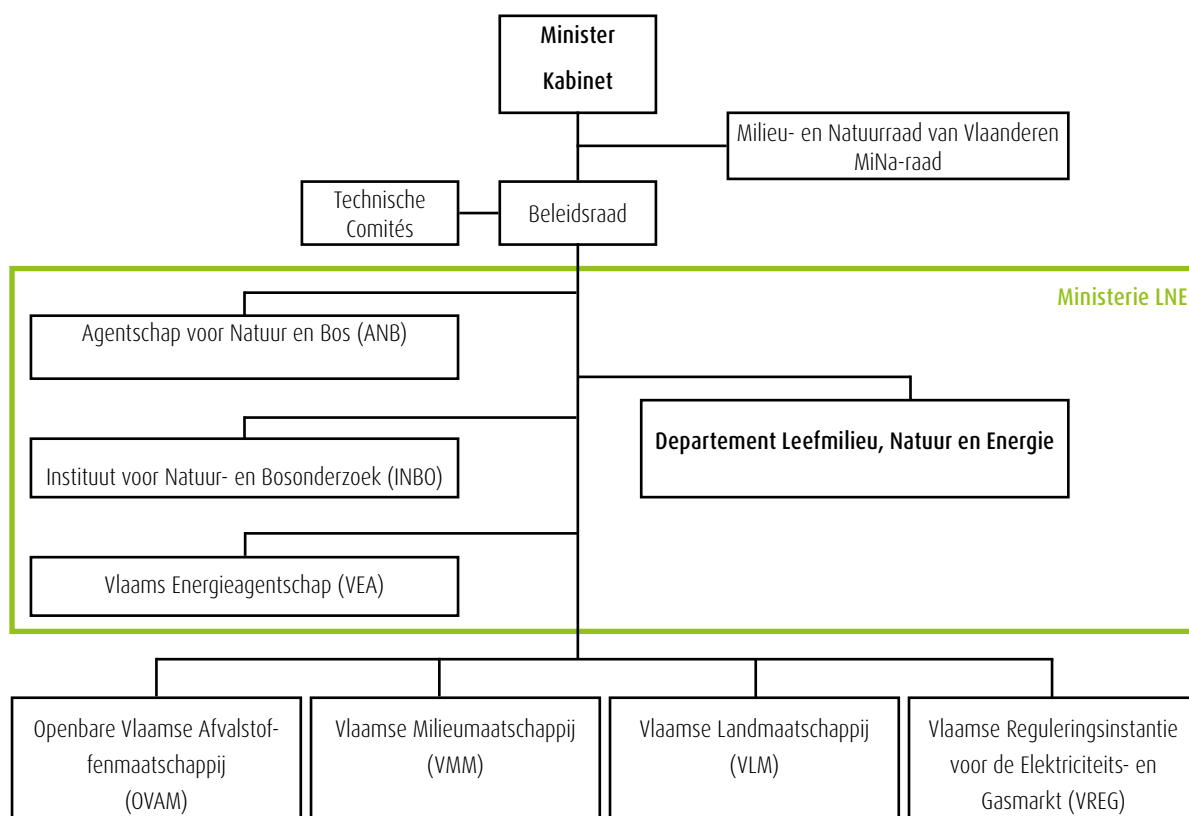
De VLM is sedert 1990 tevens belast met de uitvoering van het "Mestdecreet", onder meer met het operationeel stellen van de Mestbank. De Mestbank kreeg van de wetgever een uitgebreid takenpakket toevertrouwd, onder meer het verlenen van erkenningen als mestvoerder, de controle en toezicht op deze wetgeving en het geven van advies bij milieuvergunningsaanvragen voor landbouwexploitaties. Website www.vlm.be.

g. Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt, VREG

VREG staat in voor de regulering, de controle en het bevorderen van de transparantie van de elektriciteits- en gasmarkt in het Vlaams Gewest. Website www.vreg.be.

VMM, OVAM, VLM en VREG behoren niet tot het Vlaamse Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie. Samen vormen al deze entiteiten het Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

h. Organigram

figuur 3: Organogram van de milieu-instanties in het Vlaams Gewest

2.3. VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

De Vito vormt de derde pijler binnen het Vlaamse milieubeleidsapparaat en verricht onderzoek omtrent specifieke aspecten van de milieuproblematiek. De Vito is een gespecialiseerde onderzoeksinstelling met een N.V.-statuut.

De taken van de Vito omvatten zowel onderzoeks- en ontwikkelingswerk als een gespecialiseerde dienstverlening inzake niet-nucleaire energie, leefmilieu en grondstoffen met inbegrip van materialen (o.a. opstellen van M.E.R. of V.R., meting luchtverontreiniging, bodemsaneringsstudies en dit ook voor bedrijven). De belangrijkste opdrachtgevers van de Vito zijn de overheid en het bedrijfsleven. Website www.vito.be.

Ook bedrijven kunnen genieten van de kennis en ervaring die VITO opgedaan heeft. Voor kmo's is er een cofinancieringsregeling zodat zij een deel van de onderzoekskosten niet zelf hoeven te betalen (PRODEM-EFRO).

Het Energie- en Milieu-InformatieSysteem (EMIS) is tevens binnen de Vito gehuisvest. EMIS verzamelt een breed spectrum van energie- en milieu-informatie, verwerkt ze en stelt ze beschikbaar in een gemakkelijk toegankelijke vorm via verschillende kanalen (telefoon, fax, e-mail), maar vooral via www.emis.vito.be.

Tevens is het Vlaamse Kenniscentrum voor Best Beschikbare Technologie (BBT) geïntegreerd in de Vito. Dit BBT-Kenniscentrum maakt BBT-rapporten op welke voor een specifieke sector bepalen wat als BBT beschouwd wordt binnen die sector. Verschillende BBT-rapporten zijn beschikbaar in boekvorm (zie "Nuttige adressen") en zijn tevens downloadbaar vanaf EMIS: oa Afgewerkte olie - Asfaltcentrales - Beton - Car- en truckwash- etc.

Daarnaast kan men op EMIS volgende databanken raadplegen:

- "AFSS", het Afval- en mestverwerkingsselectiesysteem;
- "BOSS", het Vlaams beslisondersteunend systeem ter bepaling van bodemsaneringstechnieken;
- "LUSS", beslisondersteunend systeem voor luchtzuiveringstechnieken;
- "WASS" opgesteld, het Waterzuiveringsselectiesysteem.

De Navigator Wetgeving Leefmilieu, Natuur en Energie is te vinden op www.emis.vito.be/navigator.

2.4. PARTICIPATIEMAATSCHAPPIJ VLAANDEREN (PMV)

De vierde pijler van het Vlaamse milieubeleid is de financieringspijler waarvoor vroeger de Vlaamse Milieuholding (VMH) bestond, die echter ontbonden is en waarvan de taken (deels) overgenomen zijn door de PMV.

Milieu en energie hebben een grote impact op de economie, als randvoorwaarde, maar ook als nieuwe impuls voor duurzame economische ontwikkeling, die vrijwel altijd gepaard gaat met de ontwikkeling en implementatie van nieuwe technologieën en in vele gevallen ook met belangrijke en risicovolle investeringen.

De overheid neemt daarbij verschillende rollen op: zowel voorwaardescheppend als ondernemend, en in dat laatste geval zowel in een hefboomfunctie als in de functie van risicodragend investeerder. PMV vervult de rol van ondernemer voor de Vlaamse overheid. Zij kan in die hoedanigheid ook financiële ondersteuning bieden aan bedrijven die werkzaam zijn op het gebied van milieu en energie. Uiteraard hanteert PMV altijd een weloverwogen bedrijfseconomische aanpak, die is gericht op voldoende economisch en maatschappelijk rendement op middellange en lange termijn.

Op het gebied van milieu & energie legt PMV zich momenteel toe op de volgende activiteiten:

- brownfielddontwikkeling;
- de overname van de activiteiten van de Vlaamse Milieuholding (VMH) en het zoeken naar een toekomst voor belangrijke overheidsbedrijven in de milieusector;
- het leveren van een bijdrage tot het tot stand komen van de integrale waterketen en de organisatie van de drinkwatervoorziening

Website www.pmvlaanderen.be.

2.5. AGENTSCHAP VOOR INNOVATIE DOOR WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE (IWT)

Het IWT doet niet zelf aan onderzoek, maar ondersteunt wetenschappelijk onderzoek, onder meer op het vlak van milieu. In het IWT werd de steun op het gebied van Onderzoek & Ontwikkeling aan de Vlaamse bedrijven gecentraliseerd. Enkel productiebedrijven die in het Vlaamse Gewest gevestigd zijn, komen voor steun in aanmerking.

Tevens kreeg het IWT een dienstverlenende opdracht naar bedrijven toe (vooral kleine en middelgrote). Dit omvat onder andere technologieadvies, begeleiding bij valorisatie van onderzoeksprojecten en het bijstaan van bedrijven voor deelname aan Europese onderzoeksprogramma's.

3. Nuttige adressen

AGENTSCHAP ONDERNEMEN - ACCOUNTMANAGERS DOMEIN MILIEU

Agentschap Ondernemen	Adres	Tel.nr.	Fax nr.	Contactpersoon
Antwerpen	Lange Lozanastr. 223 2018 Antwerpen	03 260 87 15	03 260 87 07	Dhr. Marc Meeus marc.meeus@agentschapondernemen.be
Limburg	Kempische Steenweg 305, bus 201, 3500 Hasselt	011 29 20 31	011 29 20 01	Mevr. Ann Peeters ann.peeters@agentschapondernemen.be
Oost-Vlaanderen	Seminariestraat 2 9000 Gent	09 267 40 00	09 267 40 60	Mevr. Lut Bossuyt lut.bossuyt@agentschapondernemen.be Dhr. Piet Coessens piet.coessens@agentschapondernemen.be
West-Vlaanderen	VAC Brugge Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1.2/ bus 31, 8200 Brugge	050 32 50 00	050 32 50 01	Mevr. Vicky Wildemeersch vikcy.wildemeersch@agentschaponderne- men.be

DEPARTEMENT LEEFMILIEU, NATUUR EN ENERGIE (LNE)

Afdeling Milieuvergunningen

Hoofdbestuur:
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 Brussel
T 02 553 79 97
F 02 553 79 95
e-mail: milieuvergunningen@lne.vlaanderen.be
website: www.lne.be

Provinciale diensten:

	Adres + e-mail	Tel. nr.	Fax nr.	Leidinggevend ambt.
Antwerpen	VAC Antwerpen, Anna Bijnsgebouw Lange Kievitstraat 111-113 bus 61 2018 Antwerpen milieuvergunningen.ant@lne.vlaanderen.be	03 224 64 81	03 224 64 51	Dhr Gilbert Degroote
Limburg	VAC Hasselt, Hendrik van Veldekegebouw Koningin Astridlaan 50 bus 5 3500 Hasselt milieuvergunningen.lim@lne.vlaanderen.be	011 74 25 80	011 74 25 99	Dhr. Jean Ferong
Oost-Vlaanderen	Apostelhuizen 26 K, 9000 Gent milieuvergunningen.ovl@lne.vlaanderen.be	09 235 58 20	09 235 58 49	mevr. Rebecca Goutvrind
Vlaams-Brabant	VAC Leuven, Dirk Boutsgebouw Diestsepoort 6 bus 72, 3000 Leuven milieuvergunningen.vbr@lne.vlaanderen.be	016 66 60 40	016 66 60 45	Dhr Luc van Geert
West-Vlaanderen	VAC Brugge, Jacob van Maerlantgebouw Koning Albert I-laan 1.2/bus 72 8200 Brugge milieuvergunningen.wvl@lne.vlaanderen.be	050 24 79 20	050 24 79 25	Dhr. Robrecht Vermoortel

Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid

Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20 bus 8
1000 Brussel
T 02 553 83 04
F 02 553 80 06
e-mail: beleid@lne.vlaanderen.be

Dienst Veiligheidsrapportering (VR):

T 02 553 80 60
seveso@vlaanderen.be
veiligheidsrapportage.lne.be

Dienst Milieueffectrapportering (MER):

T 02 553.80.79
F 02 553.80.75
mer@vlaanderen.be
www.mervlaanderen.be
www.lne.be

Afdeling Milieu-inspectie

Hoofdbestuur:
Graaf de Ferrarisgebouw
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 Brussel
T 02 553 81 83
F 02 553 80 85
e-mail: milieu-inspectie@lne.vlaanderen.be
www.lne.be/organisatie/structuur/afdeling-milieu-inspectie
diensthoofd hoofdbestuur: Martine Blondeel
Dienst Toezicht zware risicobedrijven (TZR)
dr. Sc. Inge Delvaux
diensthoofd 02 553 81 98

Provinciale diensten:

	Adres + e-mail	Tel. nr.	Fax nr.	Directeur
Antwerpen	Anna Bijns gebouw Lange Kievitstraat 111-113 bus 62 2018 Antwerpen milieu-inspectie.ant@lne.vlaanderen.be	03 224 64 25	03 224 64 28	Mevr. Linda Van Geystelen
Limburg	Vlaams Administratief Centrum, Koningin Astridlaan 50 bus 5, 3500 Hasselt milieu-inspectie.lim@lne.vlaanderen.be	011 74 26 00	011 74 26 29	Dhr. Freddy Noels
Oost-Vlaanderen	Apostelhuizen 26k 9000 Gent milieu-inspectie.ovl@lne.vlaanderen.be	09 235 58 50	09 235 58 79	Dhr. Paul Van Gijsegem

	Adres + e-mail	Tel. nr.	Fax nr.	Directeur
Vlaams-Brabant	VAC Leuven Diestsepoort 6, bus 71, 3000 Leuven milieu-inspectie.vbr@lne.vlaanderen.be	016 66 60 70	016 66 60 75	Dhr. Marc Vanthienen
West-Vlaanderen	VAC Brugge, Jacob Van Maerlantgebouw Kon. Albert I laan 1.2 bus 73, 8200 Brugge milieu-inspectie.wvl@lne.vlaanderen.be	050 24 79 60	050 24 79 65	Dhr. Roland Loontjens

DEPARTEMENT RUIMTELIJKE ORDENING, WOONBELEID EN ONROEREND ERFGOED, RWO

Koning Albert II-laan 19, bus 12
1210 Brussel
T 02/553 83 02
F 02/553 83 05
e-mail: department@rwo.vlaanderen.be
www.ruimtelijkeordering.be

FEDERALE OVERHEIDSDIENST WERKGELEGENHEID, ARBEID EN SOCIAAL OVERLEG

(FOD WASO)

Ernest Blerotstraat 1
1070 Brussel
T 02 233 41 11 (algemeen oproepnummer)
F 02 233 44 88 (algemeen faxnummer)
e-mail: fod@werk.belgie.be
www.werk.belgie.be

Algemene Directie Toezicht op het Welzijn op het Werk

Afdeling van het toezicht op de chemische risico's

T 02 233 45 12
F 02 233 45 69
e-mail: crc@werk.belgie.be
www.werk.belgie.be/acr.aspx

Provinciale directies Toezicht op het Welzijn op het Werk

	Adres + e-mail	Tel. nr.	Fax nr.
Antwerpen	Theater Building, Italiëlei 124 bus 77, 2000 Antwerpen tww.antwerpen@werk.belgie.be	03/232 79 05	03/226 02 53
Limburg en Vlaams Brabant	Koning Albertstraat 16 B, 3290 Diest tww.limburg.vlaamsbrabant@werk.belgie.be	013 35 90 50	013 35 90 89
Oost-Vlaanderen	Ketelvest 26/202, 9000 Gent tww.oost-vlaanderen@werk.belgie.be	09 265 78 60	09 268 63 20 09 265 78 61
West-Vlaanderen	FAC Kamgebouw, Koning Albert I - laan 1/5 bus 5, 8200 Brugge tww.west-vlaanderen@werk.belgie.be	050 44 20 20	050 44 20 29
Contactcenter voor Oost- en West-Vlaanderen (voor alle vragen om informatie over reglementering): info.owvl@werk.belgie.be		078 150 398	

FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR NUCLEAIRE CONTROLE (FANC)

Ravensteinstraat 36
1000 Brussel
T +32 (02) 289 21 11
F +32 (02) 289 21 12
info@fanc.fgov.be
www.fanc.fgov.be

FEDERALE OVERHEIDSDIENST VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Algemene directie van de Civiele Veiligheid

Leuvenseweg 1
1000 Brussel
T 02 500 21 11
F 02 500 23 65
www.ibz.be

FEDERALE OVERHEIDSDIENST VOLKSGEZONDHEID, VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN EN LEEFMILIEU

Eurostation II
Victor Hortaplein 40 bus 10
1060 Brussel
T (0)2 524.97.97
e-mail: info@health.fgov.be
www.health.fgov.be

FEDERALE OVERHEIDSDIENST ECONOMIE, KMO, MIDDENSTAND EN ENERGIE

Dienst der Springstoffen

North Gate III
Koning Albert II-laan 16
1000 Brussel
T 02 277 81 96
F 02 277 54 14
e-mail: explo@economie.fgov.be
mineco.fgov.be

INTERREGIONALE VERPAKKINGSCOMMISSIE

Kunstlaan 10-11
1210 Brussel
T 02 209 03 60
F 02 209 03 98
e-mail: info@ivcie.be
www.ivcie.be

OPENBARE VLAAMSE AFVALSTOFFENMAATSCHAPPIJ, OVAM

Stationsstraat 110
2800 Mechelen
T 015 28 42 84
F 015 20 32 75
e-mail: info@ovam.be
www.ovam.be

VLAAMS COÖRDINATIECENTRUM MESTVERWERKING VZW (VCM)

Abdijbekestraat 9
8200 Brugge
T 050 40 72 01
F 050 40 74 89
www.vcm-mestverwerking.be

VLAAMSE LANDMAATSCHAPPIJ, VLM

Gulden-Vlieslaan 72
1060 Brussel
T 02 543 72 00
F 02 543 73 99
e-mail: info@vlm.be
www.vlm.be

Provinciale diensten:

VLM	Adres	Tel. nr.	Fax nr.
VLM Regio Oost			
Antwerpen	Cardijnlaan 1, 2200 Herentals	014 25 83 00	014 25 83 99
Limburg	Koningin Astridlaan 10, 3500 Hasselt	011 29 87 00	011 29 87 99
Vlaams-Brabant	Dirk Boutsgebouw, Diestsepoort 6 bus 74, 3000 Leuven	016 66 52 00	016 66 52 99
VLM Regio West			
Oost-Vlaanderen	Ganzendries 149, 9000 Gent	09 244 85 00	09 244 85 99
West-Vlaanderen	Velodroomstraat 28, 8200 Brugge	050 45 81 00	050 45 81 99

PARTICIPATIEMAATSCHAPPIJ VLAANDEREN (PMV)

Oude Graanmarkt 63
1000 Brussel
T 02 229 52 30
F 02 229 52 31
e-mail: info@pmvlaanderen.be
www.pmvlaanderen.be

VLAAMSE INSTELLING VOOR TECHNOLOGISCH ONDERZOEK (VITO)

Boeretang 200
2400 Mol
T 014 33 55 11
F 014 33 55 99
vito@vito.be
www.vito.be

Contactpersonen voor bedrijven:
Karen.Vanderstraeten@vito.be (Oost- en West-Vlaanderen)
Carine.Vanhove@vito.be (Antwerpen, Limburg en Vlaams-Brabant)

AGENTSCHAP VOOR INNOVATIE DOOR WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE (IWT)

Ellipsgebouw
Koning Albert II-laan 35, bus 16
1030 Brussel
T + 32 (0)2 432 42 00
F + 32 (0)2 432 43 99
email: info@iwt.be
www.iwt.be

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ, VMM

Hoofdbestuur (maatschappelijke zetel)

Alfons Van de Maelestraat 96
9320 Erembodegem
T 053 72 62 10
www.vmm.be

Afdeling Operationeel Waterbeheer

Dienst Grondwater
Graaf De Ferrarisgebouw
2de verdieping
Koning Albert II-laan 20 bus 16
1000 Brussel

Buitendienst	Adres	Contactpersoon	Tel.nr.
Oost-Vlaanderen Buitendienst Bovenschelde, Gentse Kanalen en Dender	Raymonde de Larochelaan 1 9051 Sint-Denijs-Westrem	Hoofd Buitendienst: Marc Van Verre	09 243 78 67
		Dienst Milieuvergunningen: Annik Cools	09 221 80 86
		Dienst Heffingen: Mark De Wit	09 243 78 85
		Dienst Grondwaterbeheer	09 244 83 11
West-Vlaanderen Buitendienst Ijzer, Leie en Brugse Polders	Zandvoordestraat 375 8400 Oostende	Hoofd Buitendienst: Kathleen Vanmaele	059 56 26 91
		Dienst Milieuvergunningen: Linus Laisnez	059 56 26 11
		Dienst Heffingen: Sophie Vlieghe	059 56 26 21
		Dienst Grondwaterbeheer	059 56 26 02

Buitendienst	Adres	Contactpersoon	Tel.nr.
Limburg en Vlaams-Brabant Buitendienst Demer, Dijle en Maas	VAC Leuven Diestsepoort 6 bus 73 3000 Leuven	Hoofd Buitendienst: Filip Raymaekers	0497 03 86 24
		Dienst Milieuvergunningen: Bert Torbeyns (Limburg) Marc Gielen (Vlaams-Brabant)	016 21 92 00
		Dienst Heffingen: Guido Verstappen	016 21 92 23
	De Schiervellaan 7, 3500 Hasselt	Dienst Grondwaterbeheer	011 29 12 70
Antwerpen Buitendienst Nete en Benedenschelde	Van Benedenlaan 34 2800 Mechelen	Hoofd Buitendienst: Marc Florus	015 45 14 19
		Dienst Milieuvergunningen: Jan Van Der Meulen	015 45 14 10
		Dienst Heffingen: Guy Van der Velde	015 45 14 38
	Belgiëlaan 6, 2200 Herentals	Dienst Heffingen: Patrick Quintens	014 28 66 36
	Anne Bijns Gebouw, Lange Kievitstraat 111-113 bus 64, 2018 Antwerpen	Dienst Grondwaterbeheer	03 224 62 33

4. Informatiebronnen

Instelling	Adres	Omschrijving
Agentschap Ondernemen	www.agentschapondernemen.be	Aanspreekpunt voor ondernemers
LNE	www.lne.be	De website biedt nagenoeg alle informatie inzake het Vlaamse milieubeleid aan. De gecoördineerde teksten van het milieuvergunningsdecreet, VLAREM I en VLAREM II zijn tevens beschikbaar.
OVAM	www.ovam.be	De Openbare Vlaamse Afvalstoffen Maatschappij biedt informatie aan inzake afval & materialen en bodem. Op basis van o.a. trefwoorden kan men de beschikbare informatie in de OVAM-bibliotheek via het internet opvragen.
VMM	www.vmm.be	De Vlaamse Milieumaatschappij biedt informatie aan inzake water- en luchtkwaliteit, ozonconcentraties, lozingen...
VLM	www.vlm.be	De Vlaamse Landmaatschappij biedt informatie aan inzake mestbank, landinrichting en ruilverkavelingen
VITO	www.emis.vito.be	De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek stelt een Energie en Milieu Informatie systeem ter beschikking. De gecoördineerde teksten van alle milieugerelateerde wetteksten zijn te raadplegen met behulp van de Navigator Milieuwetgeving. Andere rubrieken zijn: cijfers, technologie, organisaties, wetgeving.

Contact

www.agentschapondernemen.be

info@agentschapondernemen.be

Bel gratis 0800 20 555

Agentschap Ondernemen

Koning Albert II-laan 35 bus 12
1030 Brussel

**Agentschap Ondernemen
Antwerpen**

Lange Lozanastraat 223 bus 4
2018 Antwerpen

**Agentschap Ondernemen
Limburg**

Kempische Steenweg 305 bus 201
3500 Hasselt

**Agentschap Ondernemen
Oost-Vlaanderen**

Seminariestraat 2
9000 Gent

**Agentschap Ondernemen
Vlaams-Brabant**

VAC Dirk Bouts - Diestsepoort 6 bus 31
3000 Leuven

**Agentschap Ondernemen
West-Vlaanderen**

Jacob Van Maerlantgebouw - VAC
Koning Albert I-laan 1.2 bus 31
8200 Sint-Michiels/Brugge